

ŠE O FOJBAH

SAMO MILIJON...

ANDREJ BRATUŽ

S temi besedami se začne pesem znanega medvojnega pesnika, ki poje o usodi našega naroda in njegove borbe za življenjski obstoj. Res je bilo Slovencev morda enkrat le toliko, čeprav danes govorimo o dobrih dveh milijonih. V dolgi stoletni ali pravzaprav tisočletni zgodovini smo si morali izboriti nešteto pravic, od karantanskih časov mimo puntarske zgodbe vse tja do naših dni v močni borbi za svobodo in neodvisnost v lastni državi. Primorski Slovenci smo tu še posebej bili borbo za narodni obstanek v dobi črne diktature, ko je šlo v bistvu za biti ali ne biti.

Danes najdemo v italijanskem dnevnem tisku v naši deželi velike polemike o povojnih pobojih, o fojbah itd. Po mnenju nekega italijanskega pričevalca, ki je prebiral tudi krivde lastnih sorojakov v tem težkem obdobju, naj bi tudi fašizem s svoje strani povzročil najmanj milijon žrtev, od teh samo 300 tisoč na področju takratne Jugoslavije. Torej astronomska števila, ki se je premnogi naravnost - bojijo!

Ko danes italijanski krogi tako ali drugače očitajo slovenskim dejavnikom genocid (sami pa pozabljajo na svoje predvojno "etnično čiščenje" na Primorskem v dobi temačnega dvajsetletja), s tem razburjajo javno mnenje in ščuvajo k zaostritvi medsebojnih odnosov na vzhodni meji, konkretno proti Sloveniji. Mi moramo stalno opozarjati na dejanski zgodovinski izvor povojnih nesreč in zločinov, v katerih niso umirali samo Italijani, ampak tudi Slovenci. Le tako bomo lahko objektivno vrednotili oz. ocenjevali tragične dogodke, ki pa so bili v bistvu nesrečna posledica dvajsetletnega fašističnega zatiranja Slovencev na Primorskem.

Zato je tudi v političnem in diplomatskem oziru danes jalovo vsako izbegovanje rimske vlade ali pa neiskreno potrjevanje nekake dobre volje iste (ki je pa, žal, ni videti). To po znanih reakcijah italijanskega zunanjskega ministrstva na besede slovenskega premiera Drnovška med obiskom v Parizu, češ da Italija izkorišča svoj položaj predsedstva Evropske unije za politično izsiljevanje Slovenije. Dokler bo šlo po tej poti naprej, bo navidezno trkanje na prsi o dobri volji Rima do vstopa Slovenije v Evropo le zvenč bron...

"Tako pa še živimo / čeprav nas je samo milijon..."

NIKAKOR NI ŠLO ZA RODOMOR!

DRAGO ŠTOKA

Bodimo pripravljeni, da se bo v bližnji prihodnosti pri nas še mnogo govorilo o fojbah in o vsem, kar je bilo po drugi svetovni vojni z njimi v zvezi. Rimski preiskovalni sodnik Giuseppe Pititto hoče namreč, vsaj tako razberemo iz italijanskega časopisja, iti fojbam do dna, vsaj s pričevanji in dokumenti.

Zakaj se je dr. Pititto prav zdaj, ko je poteklo 50 let od konca vojne, odločil za to kazensko preiskavo v Rimu (zakaj pa ne v Trstu?), je vprašanje, ki me tu zdaj ne zanima. Sicer tudi ni važno, saj se je tudi konec koncev proces o Rižarni, žal, začel in končal kar 30 let po drugi svetovni vojni. Takšni zločini, kot je genocid ali rodomor, nikakor ne zastarajo.

V mesecih, morda tudi v letih, ki so pred nami, bo torej mnogo pisanja, tudi odvečnega in zlonamernega, na račun fojbe. O tem ne more biti nobenega dvoma. V tem prispevku bi se najprej rad ustavil samo pri nekaterih aspektih vprašanja fojbe. Če se mi bo zdelo umestno, se bom k tej tematiki še povrnil, saj je zelo pomembna.

Neizpodbitno dejstvo je, da so v fojbah (na Krasu smo jim rekli kar jame!) končali po vojni premnogi ljudje. V glavnem niso bili pometani živi, temveč neposredno po likvidaciji, in sicer brez kakršnegakoli sojenja, razen v bolj redkih primerih.

Zakaj je bilo toliko ljudi pometanih v fojbe maja in junija 1945? Brez vsake ozkosti se moramo pri tem zločinskem dejanju za-

misлити v tisti čas, ki je bil čas besa in maščevanja, žalosti in obupa, čas nove ideologije, ki je v naše kraje prodirala hkrati s svobodo in osvoboditvijo izpod fašističnega in nacističnega režima. Če hočemo biti zares objektivni pri preučevanju pojave fojbe, moramo biti najprej popolnoma svobodni, tudi danes, v svoji presoji zgodovinskih dogodkov, ki so bili mnogo večji od nas in od okolja, v katerem smo takrat živeli.

Toda pojdemo k jedru stvari. Italijansko časopisje, posebej tržaški *Il Piccolo*, stalno piše o genocidu in etničnem čiščenju, ki naj bi se v maju 1945 dogajal nad prebivalci italijanskega jezika na Tržaškem, Goriškem in v Istri. To pa je navadna laž in iskrivljanje dejstev!

Če bi bilo jugoslovanskim oblastem na tem, da izvršijo nad italijanskim prebivalstvom tega območja genocid ali etnično čiščenje (v bistvu je to ista stvar), bi danes - po 50 letih - ne bilo v Istri nobenega Italijana več! O genocidu lahko govorimo pri Judih v Evropi in ga je Hitler hotel izvesti tudi nad Romi, Slovenci in drugimi manjšimi narodi, ki so mu bili napoti. Pri tem načrtu sta mu Mussolini in

fašistična Italija sledila z vso vnamo.

Genocida nad Italijani v Istri ni nikdar bilo, še manj etničnega čiščenja, saj so ti v glavnem sami zbežali, se torej prostovoljno umaknili pred Titom in njegovimi najprej takoj v maju 1945, potem po letu 1947 (po pariški mirovni pogodbi), nato pa še po letu 1954 (po londonskem sporazumu). Mimogrede rečemo: Slovenci na Tržaškem in Goriškem v času fašizma nismo množično bežali v Jugoslavijo, temveč smo raje na svoji zemlji kljubovali, trpeli in zaradi fašizma tudi umirali.

Če bi torej takratne jugoslovanske oblasti zares hotele izvršiti genocid nad Italijani v Istri, bi jih danes ne bilo več. Genocida torej ni bilo, saj so v tedanji Sloveniji takoj po vojni na dvojezičnem ozemlju takoj postavili dvojezične table, ustanovili šole in so nastala tudi italijanska društva, česar Slovenci v Italiji še zdaj nimamo v tako popolni obliki.

Pri povojnih pobojih torej ni šlo za genocid; zato moramo globlje proučiti ta grozotni čas. To velja vsaj za tiste, ki smo - vsaj tako upamo - pri zdravi pameti. V fojbe so bili v tistem času pometani ljudje iz več razlogov:

1. zaradi razumljivega, čeprav ne opravičljivega maščevanja nad 20-letno strahovlado, katere žrtev so bili Slovenci in Hrvati v času fašizma. Pregarjanje naših ljudi se je začelo s

požigom Narodnega doma 1920. leta v Trstu, nadaljevalo z ustrelitvijo štirih fantov na bazoviški gmajni, s streljanjem talcev na Opčinah, z umorom Lojzeta Bratuža, s trpinčenjem naših ljudi v Villi Bellosguardo v Trstu itd. itd.;

2. zaradi osebnega maščevanja. Tega je bilo poleti 1945 nič koliko! Zaradi slabih sosedskih odnosov, starih preprirov, zaradi nevoščljivosti, zaradi sodelovanja s fašisti in nacisti, zaradi ljubosumja;

3. zaradi nekomunističnega prepričanja. Mnogi se niso hoteli takoj pridružiti komunističnemu gibanju, kar so plačali s svojim življenjem. O tem vam v skoro vsaki vasi na Krasu zna marsikdo, čeprav bolj po tiho in strogo zaupno, povedati marsikaj žalostnega. Tudi med Slovenci so bili taki, ki so do septembra 1943 nosili črne srajce in o tem si moramo biti zelo iskreni. Toda tisti med njimi, ki so se takoj prelevili v komuniste, so ostali živi, drugim, ki so se tega količkaj otepali, pa je bilo redkokdaj prizaneseno;

4. v fojbe so bili pometani mnogi nemški vojaki, ki so se umikali iz naših krajev. Ubiti so bili in takoj pometani v jame. Na naših pokopališčih zanje ni bilo prostora. Vsaj na Bazovici in Opčinah je bilo tako, morda pa tudi drugod po Krasu in v Istri. Zakaj nemška, a tudi avstrijska vlada, danes ne zahteva njihovega odkopa in prenosa ostankov v Nemčijo, pa je vprašanje, ki ga ne mislim tu načeti. Pošteno pa bi bilo, da bi sedanje nemške oblasti to zadevo čimprej uredile;

STRAN 2

02 Saša Rudolf
ETNIČNO ČIŠČENJE V BIH

18. maj: s svetim
romarjem Janezom
Pavlom II. se bomo
Primorci srečali
v Postojni

03 intervju
DR. VANJA LOKAR

04 Marko Tavčar
LAKOTA-ŠKANDAL

05 Primož Krečič
PAPEŽ BO OBISKAL PRIMORSKO

06 Jurij Paljk
VERMEER V HAAGU

07 Jana Valenčič
DUŠAN PLENIČAR DOMOLJUB

08 Ivan Žerjal
NOVI POGLEDI NA KONEC DRUGE VOJNE

11 Iva Koršič
GORIŠKI VRTILJAK SE JE USTAVIL

13 Marjan Drobež
ŠTEFAN CIGOJ O JANEZU PAVLU II.

14 Jelena Stefančič
KUHARSKI RECEPTI

15 Erik Dolhar
JADRAN: B LIGA, DA ALI NE?

SVET OKROG NAS

UDEJANJENJE ETNIČNEGA ČIŠČENJA V BOSNI IN HERCEGOVINI

SAŠA RUDOLF

Sarajevo je dokončno pod enotno muslimansko-brvaško upravo. Na Jožefovo so Srbi zapustili še Grbavico, zadnje predmestno okrožje, ki so ga nadzorovali od 6. aprila 1992, ko je njihov vodja Karadžić ukazal streljati na množico iz šestega nadstropja hotela Hollyday Inn, kjer je imela urade stranka bosanskih Srbov. Podobno kot Ilidžo in Nedžariče, so tudi Grbavico Srbi pred odbodom zažgali, da ne bi prepustili sovražniku uporabnih poslopij, v katere bi se lahko vselili. Italijanski vojaki, ki delujejo v sklopu mednarodne sile, so imeli veliko dela pri aretiranju kriminalcev, ki so ropali in zažigali hiše, pri iskanju minskih polj. Pomagati pa so morali tudi civilistom, ki so se kljub udarjajoči propagandi odločili, da ostanejo na svojih domovih. Toda te je bilo bolj malo; kaže, da je ostal en sam odstotek od 150 tisoč Srbov, ki so živeli v Sarajevu.

Oblasti na Palah so tako tudi na miren način dosegle udejanjenje etničnega čiščenja. Potem ko so s silo očistili obsežne predele v osrednji Bosni, ki jim bo pripadla, nesrbskega prebivalstva, ko so si z genocidom zagotovili kraje ob Drini, so zgolj s propagando etnično očistili še Sarajevo, tokrat so v beg morali Srbi.

Nič manj ostro ni v Hercegovini, kjer Muslimani in Hrvati nikakor ne morejo najti skupnega jezika, predvsem v Mostarju ne, ki je pod evropsko upravo. Po nekaj dnebo so celo ukinili skupno patroliranje muslimanskih in brvaških policajev, kar se je izrodilo v obračunavanje zdaj z enim, zdaj z drugimi etničnimi nasprotniki.

Ameriški zunanji minister Christopher je zagrozil Miloševiću, Tudjmanu in Ganiću, ki je nadomestil bolnega Izetbegovića, s poostrenimi ukrepi. Kakšni naj bi bili, zaenkrat še ni znano, morda pa jih bodo formulirali že v bližnjem, ko bo kontaktna skupina za bivšo Jugoslavijo zasedala v Moskvi.

TUDI V RUSIJI V POLNEM TEKU VOLILNI BOJ

MIRO OPPELT

Za 16. junij so v Rusiji razpisane predsedniške volitve. Volilna kampanja je v polnem teku. Komunisti in nacionalisti, ki imajo večino v parlamentu, imajo velike izgleda za zmago, kar bi do temeljev spremenilo pristop do preosnov in samo ustavno ureditev. Jelcin se je kljub vsemanjšinskemu pristanku lahko ohranil na oblasti zaradi predsedniškega sistema, ki prepušča Dumi malenkosten vpliv. Duma je pretekli teden z veliko večino glasov izglasovala resolucijo, ki proglašča za nično ratifikacijo dogovora iz Beloveža, katero je parlament odobrila decembra leta 1991 in tako potrdil razpad Sovjetske zveze. Jelcin je izjavil, da parlamentarni sklep, ki dejansko uvaja možnost obnove Sovjetske zveze, nima nobene pravne veljave. Komunistični

voditelj in predsedniški kandidat Zjuganov pa je postavil obnovo Sovjetske zveze med temeljne točke svojega programa. V primeru njegove zmage na predsedniških volitvah pa se zamisel lahko uresniči. Zjuganov je sicer poudaril, da se obnova Sovjetske zveze ne bo izvajala nasilno, ampak s svobodnim pristankom in na osnovi enakopravnih odnosov med članicami.

V nedeljo, 17. marca, se je ob peti obletnici referendumu, ki ga je bil razpisal Gorbačov leta 1991 v zavzetosti za ohranitev podirajoče Sovjetske zveze, se je v Moskvi - kot vsako leto - zbralo več tisoč nostalgikov. Takrat se je 70% volilcev bilo izrazilo za njeno odstranitev. Zavzeli so se za obnovljeno in demokratično Sovjetsko zvezo. Šest od petnajstih republik pa je referendum bojkotiralo, in sicer Esto-

nija, Latvija, Litva, Moldavija, Armenija in Gruzija. Že leta 1990 se je s prihodom Jelcina na oblast v Rusiji začelo krhanje Sovjetske zveze. Po neuspelem državnem udaru so se avgusta 1991. leta predsedniki Rusije, Belorusije in Ukrajine sestali v Belovežu in podpisali sporazum o zvezi slovanskih držav in dejansko proglasili razpad Sovjetske zveze. Šlo je za tri republike, ki so postavile leta 1992 temelj Sovjetski zvezi. Decembra 1991. leta se je trojki slovanskih republik pridružilo še šest muslimanskih republik nekdanje Sovjetske zveze z Armenijo in Moldavijo v Skupnost neodvisnih držav. V tej Skupnosti je nato prišlo še do določenih sprememb.

S čečensko proglasitvijo neodvisnosti leta 1992 pa se je začelo sicer omejeno krhanje same Ruske federacije. Prvo čečensko vprašanje pa je trenutno najbolj kočljivo, saj utegne usodno vplivati na junijske predsedniške volitve.

ITALIJANSKA POLITIKA

VEČINSKI VOLILNI SISTEM NI PREPREČIL EKSCESOV

DRAGO LEGIŠA

Glavni značilnosti volilnega boja v Italiji sta neverjetna zagrizenost in stupenost. Kdor je mislil, da bo uvedba večinskega volilnega sistema odpravila oziroma preprečila ekscese, se je bridko motil. Tolične zmede in zlasti takšnih prepričanj še ni bilo v nobenih dosedanjih volilnih kampanjah oziroma med pripravami na politične volitve.

To je spoznal predvsem "duhovni oče" večinskega volilnega sistema v Italiji, nekdanji krščansko-demokratski poslanec Mario Segni, ki je bil leta 1993 tudi glavni pobudnik referendumu, na katerem se je ogromna večina volivcev bila izrekla za uvedbo večinskega volilnega sistema. Segni se je te dni ra-

zočaran umaknil iz političnega življenja. Druga velika novost in pravzaprav velika senzacija je primer dosedanjega voditelja poslanske skupine Berlusconijevega gibanja *Naprej, Italija*, odvetnika Vittoria Dottija. Njegova ljubica Stefania Ariosto je glavna priča v preiskovalnem postopku zoper znanega sodnika iz Rima Squillanteja, ki so ga aretirali in odpeljali v milanske zapore, ker je osumljen, da je prejemal podkupnine in tako marsikaterega denarnega mogočnega rešil pred gotovo obsodbo. V tej zvezi je prišlo do hudega prerakanja

med rimskimi in milanskimi državnimi pravdniki, tako da je moral predsedovati sam predsednik republike.

V ponedeljek, 18. t.m., je potekel rok za predložitev kandidatnih list in kandidatur za politične volitve 21. aprila. Kot je bilo predvidevati, se bosta spopadla dva tabora: desno in levosredinski, seveda ob obilici kandidatnih list v proporcionalnem delu volitev za dodelitev 25% parlamentarnih sedežev.

PRIPRAVE NA PREDSEDNIŠKE VOLITVE V ZDA

MIRO OPPELT

V Združenih državah Amerike se pripravljajo na novembrske predsedniške volitve. Dejansko se že iztekajo primarne volitve, na katerih izbirajo delegate strank za konvencijo, na kateri določajo predsedniškega kandidata. V demokratskem taboru je bilo že od vsega začetka dokaj enostavno, saj predsednik Clinton nima tekmeca. Dosti živahneje pa je bilo pri republikancih. Republikanskemu voditelju v senatu Dole-u (na sliki) pa je uspelo odpraviti konkuren-te razen konservativca Buchananu, ki bo vztrajal do konvencije v San Diegu, da bi vplival na politični pristop strankinega zmago-vitega kandidata. Upa, da mu bo uspelo doseči odklon od dosedanjega zmer-nega pristopa uglednega senatorja. Ostala tekmeca Alexander in Forbes sta se po Doleovih uspehih v prvem delu primarnih volitev umaknila, še zlasti ko se je vodstvo stranke z republikanskimi guvernerji in voditeljem republikancev v

senatu Gingrichem odločilo, da odločno podpre kansaskega senatorja. Navkljub republikanski večini v obeh vejah parlamenta pa v sedanjem trenutku Dole nima velikih izgledov, da bi zmagal veliko tekmo s Clintonom na novembrskih volitvah. Clinton je medijsko spretnejši in učinkovitejši, v volilni kampanji pa se bo pridno poslužil tudi argumentov, ki so jih uporabljali proti Doleu njegovi strankini tekmeci v prvem

delu primarnih volitev. Edini adut republikancev za uspeh na predsedniških volitvah pa bi bil skupen nastop Dolea in nekdanjega šefa glavnega stana ameriške vojske temnopoltega Powella za podpredsednika. Slednji pa se je bil že lani odpovedal ponujeni kandidaturi za republikanskega predsedniškega kandidata. Sedaj je zavrnil tudi Doleovo vabilo, naj sprejme podpredsedniško kandidacijo. Utegne pa se še vdati iz solidarnosti do stranke. Po dosedanjih predvidevanjih kar deset odstotkov loči Clintona od Dolea. Ko bi se predstavila Dole in Powell proti Clintonu in Goreu, bi za dva odstotka vodili republikanci. To so seveda še zelo zgodnja predvidevanja. Ostaja pa še neznanka morebitnega samostojnega nastopa mag-nata Perrota. Slednjemu pripisujejo 14 odstotkov volilnega pristanka, ki bi v glavnem prizadel republikance, delno pa tudi demokrate, saj bi Doleu odščipnil sedem točk, tri pa Clintonu. Ni izključen tudi samostojni nastop Buchananu, ko bi mu na republikanski konvenciji ne uspelo dovolj pogojevati strankinega programa z desne.

S 1. STRANI

NIKAKOR NI ŠLO ZA RODOMOR!

5. in končno morda najmočnejši razlog: Tito in njegova povojna oblast sta se bala, da bi prišlo do nenadnega anglo-ameriškega napada na Jugoslavijo, kot se je malo prej zgodilo npr. z Grčijo. Tito

se je zavedal, da bi na anglo-ameriško stran stopilo v tem primeru veliko Italijanov, pa tudi Slovencev. Vse te morebitne prijatelje zavezniških sil je bilo treba po prepričanju tedanjih jugoslovanskih oblasti odstraniti, če že ne likvidirati.

Teh pet točk bi moral imeti stalno pred očmi rimski sodnik dr. Pititto, če hoče biti pri svojem delu pošten, objektivni in obravnavati fojbe zgolj iz takratnega zgodovinskega zornega kota, ne pa z očmi in željami kakega današnjega italijanskega nacionalista in šovinista.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
LOGOTIP, KONCEPT IN OBLIKOVANJE: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 60.000,
INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 110.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 775419

INTERVJU / DR. VANJA LOKAR

BO VODSTVO TKB POPOLNOMA SPREMENJENO?

"Obstajajo možnosti za ohranitev večinskega slovenskega lastništva."

DRAGO LEGIŠA

Dr. Vanja Lokar je znan in tudi uveljavljen podjetnik v Trstu. Pred kratkim je bil izvoljen za predsednika Sindikata neodvisnih delničarjev Tržaške kreditne banke. Ta je, kot dobro vemo, zašla v hudo krizo in je sedaj ogrožen celo njen značaj večinsko slovenskega denarnega zavoda. To pomeni, da grozi resna nevarnost, da se nam ta še do pred kratkim popolnoma slovenska banka izmuzne iz rok. Prav zato smo naprosili dr. Vanjo Lokarja za pogovor, na katerega je rad pristal.

Kje tičijo po Vašem mnenju glavni vzroki za takšen razvoj dogodkov znotraj TKB?

V bistvu gre za kredite, ki so jih prelahko podeljevali nekaterim podjetjem, ki žal niso bila niti naša. Ta denar se bo zelo težko tudi delno vrnil v banko. V Bresciji pravijo, da je treba odpisati ogromno milijard, tako da je izguba banke znašala v preteklem letu nič manj kot 64 milijard.

Za vse to mora biti nekdo odgovoren. Kaj pravijo člani upravnega sveta in nadzornega odbora?

Največjo odgovornost nosijo izvršni organi, saj so tisti, ki konkretno podeljujejo kredite klientom. Manim pa, da so tudi upravitelji dajali preveč meglena navodila ali pa da niso pazili, če so njihova navodila izvršni organi zares izpolnjevali. Veliko odgovornost nosijo seveda

tudi nadzorni organi, ki niso v zadostni meri preverjali, če je direkcija res ravnala po navodilih, ki jih je dajal upravni svet. Odgovorni so tudi delničarji, ker niso bili dovolj budni na občnih zborih. Denar, ki ga vlagal v podjetja ali v banke, je - kot pravijo Italijani - "capitale di rischio" (rizični kapital). To pomeni, da obstaja tveganje, a da obstajajo tudi sredstva, s katerimi nadzoruješ, da tveganje ni prenevarno. Delničarji morajo torej izbrati primerne upravitelje in nadzornike ter nato leto za letom preverjati njihovo delo in ugotavljati, ali so kos nalogam, ki so jim bile zaupane.

Kakšno je stanje tik pred pomembnim občnim zborom v petek, 22. marca?

Sedaj je treba skrbeti, da se popravi, kar se da popraviti, in da se po možnosti zgradi nekaj novega in dobrega. Banka mora seveda ostati pri življenju in je ne smemo izgubiti. V tej zvezi so nastale razne pobude. Mi smo se organizirali v

Sindikatu neodvisnih delničarjev, to je tistih delničarjev, ki se imajo in se čutijo zares neodvisne in zato tudi prosto razpolagajo s svojimi delnicami.

Koliko odstotkov delnic predstavlja sindikat, ki mu predsedujete?

Danes kot danes skoraj 5 odstotkov celotne glavnice TKB. Žal je prišlo do ustanovitve tega sindikata prepozno, saj bi se morali organizirati veliko prej. Ta pobuda pa je zelo važna in tudi menimo, da bomo prej ali slej potrebovali pomoč iz matice, potem ko bomo seveda pokazali čiste račune in tudi dokazali, da ima banka vsekakor bodočnost. V tem trenutku bo tudi zelo važna pomoč slovenske politične organizacije v zamejstvu. Pobuda o ustanovitvi sindikata, ki mu predsedujem, je torej hvalevredna in pozitivna. Po mojem je pozitivna tudi pobuda Slovenskega deželnega gospodarskega združenja. Tudi ta prihaja žal pozno, upam pa ne prepozno. V letošnjem januarju je SDGZ menilo (naš sindikat je nastal konec lanskega

decembra), da je treba povezati vse slovenske delničarje in koordinirati njihov nastop. Vsi pa se zavedamo, da je treba opraviti ogromno dela, če hočemo banko rešiti.

Mislite, da boste lahko zbrali milijarde, ki so potrebne za obranitev večinskega lastništva?

Danes lahko rečemo, da je izredno pozitivno dejstvo, da so vsi naši delničarji zares enotni. Zaradi tega smo tudi v pogovorih s partnerjem iz Brescicie do-

segli, da bomo na izrednem občnem zboru v petek, 22. marca, lahko predlagali - mislim, da je to dokončno - da se glavnica banke najprej zmanjša od 90 na 70 milijard in da se nato reintegrira spet na 90 milijard. To je najmanj, kar se lahko od nas pričakuje. V nasprotnem primeru bi Brescia zahtevala, naj se glavnica zviša na 120 oz. na 150 milijard v drugi fazi, kar je po našem mnenju v tem trenutku nesprejemljivo. To bi pomenilo, da bi izgubili večinski delež v banki, da banka ne bi bila več večinsko slovenska in da bi se z nadaljnjimi poviški kapitala naše delnice dejansko izničile, ne bi veljale več nič. Enotnost, do katere prihaja danes, nam je zaenkrat omogočila, da smo dosegli ta skromni rezultat. To pa hkrati dokazuje, da lahko dosežemo nekaj zelo važnega, če in kadar nastopamo enotno. Mislim, da se odslej ne smemo več ozirati na to, kar je bilo. Skrbno pa moramo paziti, da se ne bodo ponavljale napake iz preteklosti. Še sedaj ne vem, če bomo v bodoče lahko poravnali in popravili vse izgube. Prepričan pa sem, da druge poti ni, kot da to poskusimo. Zelo pozitivno je tudi, da je prišlo 15. marca do srečanja v Boljuncu. Na tem srečanju smo slišali kritike, prišli so na dan različni predlogi, kot se navadno dogaja vsakokrat, ko se zbere toliko delničarjev. Srečanje pa nam je vlilo tudi novih moči, saj se je izoblikovalo skupno stališče brez nasprotovanj. Prevladalo je torej prepričanje, kako je nujno potrebno položiti novih 20 milijard lir. S tem se je po mojem glavni problem rešil. Denar bo

seveda treba poiskati, a sem prepričan, da se vse lahko uredi, če obstajata volja in prepričanje o pravilnosti izbir. V bistvu bo treba v določenem časovnem roku (natančnega ne vem, a upam, da bo ta rok potekel konec tega leta) zbrati 11 milijard in 200 milijonov lir, če hočemo, da bo naš delež v glavnici TKB znašal 56 odstotkov kot sicer doslej.

Predvidevate kakšne korenite spremembe v vodstvu banke, t.j. v upravnem svetu in nadzornem odboru?

Mislim, da se bo vodstvo banke popolnoma spremenilo, kar je tudi logično. Upam in sem prepričan, da bo novo vodstvo po izkušnjah, ki smo si jih pridobili, ubralo druga pota, da bo bolj budno in kritično. Voditi banko je namreč nekaj zelo delikatnega: banka mora biti tudi vir nenehnih pobud in predlogov, a mora biti hkrati zelo budna. V določenih trenutkih mora znati reči tudi "ne", kajti denar, s katerim razpolaga, ni last bančne ustanove kot take, ampak je ta denar last ljudi, ki ga vlagajo v banko in ki morajo zato tudi imeti vanjo veliko zaupanje. V nasprotnem primeru se celotni mehanizem pokvari in banka zaide v velike težave.

Slišimo in beremo o novih sodnih preiskavah v TKB. Kaj lahko o tem poveste?

O tem veliko ne vem, mislim pa, da bodo preiskave trajale še nekaj časa. Na koncu bomo videli, kaj je bilo zgrešenega in nekorektnega. Več o tem ne vem in tudi ne bi znal povedati.

STARA POLITIKA Z NOVIM OBRAZOM

JERNEJ JAZBEC

Kot je znano, so si stranke naslednice starega režima v Sloveniji na državno-zborskih volitvah decembra 1992 zagotovile zmago s pravim pravcatim makiavelističnim trikom: omislile so si Jelinčičevo Slovensko nacionalno stranko, ki je bila na videz "desno" usmerjena in je dejansko odnesla iz volilnega lovišča strank slovenske pomladi kar 10 odstotkov glasov, njena resnična glava pa je bila "na levi", kot se je potem jasno izkazalo. Ob bližanju novih državno-zborskih volitev, ki bodo jeseni tega leta, so se mnogi začeli spraševati, kaj si bodo slovenski postkomunisti tokrat izmislili, da bi "nadmudrili" Peterleta, Janšo in Podobnika. No, eden izmed odgovorov pravi, da bodo tokrat zaigrali karto t.i. regionalnih strank.

V tem kontekstu postane razvidnejše, kako to, da je Slovenska kulturno-gospodarska zveza minuli teden sprejela s takšnim pompom predstavništvo Zveze za Primorsko. Seveda nima nihče nič proti uveljavljanju krajevnih in deželnih avtonomij, kar naj bi bilo temeljno programsko

izhodišče Zveze za Primorsko in drugih podobnih regionalnih strank, saj je to tudi v duhu našega časa, v katerem se vse bolj uveljavlja načelo subsidiarnosti oziroma bližine, po katerem je treba pristojnost za reševanje nekega problema prepustiti najnižji upravno-politični ravni, ki je dotičen problem sposobna reševati. Druga reč pa bi bila, če bi kdo uporabljal regionalizem kot limanice za navne volivce, se pravi za sredstvo, s katerim bi jim "ukradel" glas. Šlo bi dejansko za svojevrstno volilno goljufijo, za pravi atentat na demokracijo.

Zanimivo nadalje je, da sta se na srečanju SKGZ-Zveza za Primorsko obe strani izrekli proti strankarstvu v odnosih med matico in zamejstvom, češ da je to že napravilo veliko škode posebno slovenski manjšini v Italiji. Vprašujemo se, zakaj potem SKGZ izraža tako očitne simpatije do Zveze za Primorsko, ko pa vendarle gre za politično stranko. Očitno kritika proti strankarstvu ne velja, če gre za "prave" stranke. SKGZ zdaj veliko govori o negativnih platih strankarstva, nikoli pa se ni obregnila ob dejstvo, da je ena stranka pol stoletja vedrila in oblačila v Sloveniji oziroma Jugoslaviji in da je svoje enoumje tudi brezobzirno uveljavljala v odnosih med matico in zamejstvom.

SSK NA VOLITVAH Z OLJKO

V četrtek, 14. t.m., se je zbral deželni svet SSK na strankinem sedežu v Trstu. Sejo je vodil predsednik Marjan Terpin, uvodno poročilo pa je podal politični tajnik Martin Brečelj.

Udeleženci so po daljši razpravi soglasno potrdili stališče, da se SSK na skorajšnjih parlamentarnih volitvah opredeli za levosredinsko zavezništvo Oljke. Z zadovoljstvom so ugotovili, da so na pokrajinskih skupščinah te koalicije prodrli tudi bistveni programski predlogi SSK, med temi zahteva po zaščitnem zakonu za slovensko manjšino v Italiji in zahteva po zagotovitvi prisotnosti naše narodnostne skupnosti v izvoljenih telesih z ustrezno volilno zakonodajo. Deželni svet SSK je z zadovoljstvom tudi ugotovil, da je ti programski točki posebej

osvojil senator Darko Bratina, ki bo 21. aprila na listah Oljke ponovno kandidiral v 2. senatnem okrožju Furlanije-Juljske krajine in ki je na nedavnem srečanju z delagacijo deželnega vodstva SSK tudi zagotovil, da bo v primeru izvolitve vzdrževal redne in tesne stike s stranko. Svet pa je obžaloval, da je na Tržaškem umaknil svojo kandidaturo v okviru levosredinske koalicije časnikar Mitja Volčič in da ga kljub raznim poskusom ni bilo mogoče zamenjati z drugim slovenskim imenom.

Na četrtekovi seji je bil govor tudi o vprašanju skupnega zastopstva Slovencev v Italiji v luči rezultatov poštne ankete SSK. Udeleženci so ocenili kot pomemben in spodbuden uspeh, da je dosegel okrog 3.400 družin odgovorilo na anketo, in to s skoraj plebiscitarno opre-

delitvijo za skupno demokratsko izvoljeno predstavništvo Slovencev v Italiji. Dokončne rezultate ankete (na tržaški naslov SSK še vedno prihajajo dopisnice z odgovori) bo stranka objavila konec meseca, ko bo predstavila tudi svoje predloge za nadaljevanje začetne akcije.

Udeleženci četrtekove seje so pozdravili vest, da je rimska vlada dala svoj pristanek na zakon za zaščito furlanske kulture in jezika, ki ga je deželni svet FJK po prvi zavrnitvi pred nedavnim v drugo odobril. SSK meni, da bi morali v deželnem svetu FJK doseči podoben zakonski ukrep tudi za slovensko manjšino v Italiji. Za izdelavo predloga v tem smislu je že bila zadolžena strankina prava komisija.

Deželni svet je sklenil, da bo strankin deželni kongres jeseni letos.

JEZUS IZ NAZARETA IN CERKEV KOT SKUP- NOST JEZUSOVIIH UČENCEV (11.)

ZVONE ŠTRUBELJ

Ob odločilnem vprašanju, ki ga je Jezus postavil svojim učencem v Kafarnaumu: "Ali hočete tudi vi odti?" se je izpostavil apostol Peter in izrekel čudovite besede vere in ljubezni: "H komu naj gremo? Besede večnega življenja imaš in mi trdno verujemo in vemo, da si ti Sveti od Boga" (Jn 6,68). V skupini dvanajstih apostolov je bil tudi Juda Iskarijot.

Juda je bil med dvanajsterimi najbrž najbolj izobražen in prav gotovo najbolj inteligenten. Jezus je radikalno posegel v njegovo življenje. Iz evangelijev vemo, da je bil sprva pripravljen vse zapustiti in premagovati vse ovire v hoji za Jezusom. Proti koncu Jezusovega javnega delovanja je prišlo do nenadnega in popolnega zasuka. Le-ta predpostavlja težek notranji boj. Skušali ga bomo prikazati na podlagi razlogov, ki se nam zdijo veljavni, ker jih zasledimo tu in tam v evangelijskih poročilih.

Evangeljski teksti bežno omenjajo Judovo nagnjenje k denarju. Vendar Judove drame ne moremo zreducirati na to njegovo značajsko lastnost. Njegovo lakomnost in pohlep po denarju je ljudsko izročilo napihnilo, prav gotovo iz prezira in sovraštva do njegove osebe, saj je vsa stoletja po Kristusovi smrti veljal v očeh ljudi za izdajalca "par excellence". Menimo, da je Judova drama globlja. Iti je moralo za zares velike stvari, saj je njegovo izdajstvo pomenilo korak v temo, v obup in izničenje.

Šele ko so Jezusa prijeli, ga obsodili in umorili, je moral Juda jasno videti, da je bil temelj njegovega izračuna zgrešen. Ponovno je doživel preobrat, le da je bil tako nenaden in silovit, da ga psihično in fizično ni mogel zdržati. Judov obup je moral biti na isti ravni kot prej ljubezen, s katero se je oklenil Jezusa. Nikakor si ni mogel oprostiti, da je ljubezen spremenil v sovraštvo. V preblisku je moral spoznati, da se je obrnil proti Jezusu zaradi navezanosti na nekaj, kar ni bilo vredno niti enega trenutka, ki ga je preživel z Jezusom.

Česa se je Juda oklenil, kaj ga je odvrnilo od Jezusa?

Jezus je prodiral v najbolj notranje plasti človekove duše. Apeliral je na intimne notranje vzgibe človeka kot posameznika. O tem nam govorijo nešteta srečanja, opisana v evangelijskih. V tem smislu je Jezus dopolnjeval judovsko Postavo in si dovolil, da jo korigira. Znameniti Jezusov "Jaz pa vam pravim", o katerem smo že pisali, je zato jasen dokaz. Zakon postave je namreč urejal splošno stanje in je bil naslovljen na narod kot tak. Jezus je za temelj svojega oznanila vzela osebnost, notranje vzgibe človekovega srca in človeku s tem dal možnost, da odkrije svoje osebno poslanstvo. Jezusov drzni pogled, s katerim je prodiral v najgloblje plasti človekove duše, je za marsikoga bil nesprejemljiv, zato je sklicevanje na Postavo, Mojzesov zakon, bil često izgovor za zavračanje Jezusove poti. Tudi o tem nam evangelijski pogosto poročajo. To je bil tudi glavni argument za Jezusovo obsodbo.

Zelo dobro poznamo Jezusov proces pred velikim zborom, velikim duhovnikom in Pilatom; vsi štirje evangelisti nam o tem na široko poročajo. Znani so nam tudi razlogi, zakaj se je zlomilo med Jezusom in judovsko religiozno oblastjo. Malokdo pa pomisli, da je ista notranja nasprotja, ki jih izpričuje Jezusov proces, intimno in osebno doživljal eden izmed dvanajstih, Juda Iskarijot. Kot velik narodnjak, zakoreninjen in zaverovan v moč Postave, kot inteligenten in jasnoviden, toda preračunljiv, je v skupini dvanajstih, skorajda kot Jezusov konkurent, želel graditi na starodavnih temeljih judovske verske tradicije, na narodovem ponosu in božji izvolitvi. Koraki v tej smeri, so ga vodili proč od Jezusa in na koncu proti Jezusu. Dogodki so ga prehitali. Poti nazaj ni bilo. Kesanja verjetno ni bil sposoben, še manj pa srečanja iz oči v oči s še vedno ljubljenim Jezusom iz Nazareta. Izbral je smrt.

Postni govori po Radiu Trst A

(ob ponedeljkih in petkih ob 16.45)

O ZAKRAMENTU SPRAVE ALI SPOVEDI

22.3.: *Sprava kot vir duhovnega življenja* (škofov vikar Oskar Simčič); 25.3.: *Zakrament sprave kot odkrivanje božje ljubezni* (p. Robin Schweiger); 29.3.: *Zakrament sprave - vir osebne svobode* (p. Vili Lovše); 1.4.: *Zakrament sprave - temelj cerkvene skupnosti* (p. Jože Kokalj); 5.4.: *Zakrament sprave - temelj sožitja med narodi* (prelat Maksimilijan Jezernik).

LAKOTA - ŠKANDAL NAŠEGA ČASA

MARKO TAVČAR

Zdravstveno stanje papeža Janeza Pavla II. ni najboljše, saj je komaj prebolel hudo vročino, zaradi katere je prejšnjo sredo odpovedal javno avdienco. Zdravniki so mu predpisali strog počitek. Zato je tudi odpovedal obisk v Sieni, kjer bi moral biti na praznik sv. Jožefa, in ga prenesel na soboto, 30. marca, medtem ko bo na cvetno nedeljo začel napore obredne velikega tedna. Kljub zdravniškim predpisom pa je sveti oče v nedeljo, 17. marca, nekaj časa prisostvoval obredu ob beatifikaciji dveh italijanskih misijonskih škofov, in sicer msgr. Combonija, ustanovitelja kombonijancev, in msgr. Confortija, ustanovitelja ksaverijancev. Vidno slab je vstopil v baziliko sv. Petra ob petju mogočne *Tu es Petrus* in kot običajno pozdravljal romarje in še

zlasti bolnike. Osebo je tudi vodil obred beatifikacije. Ob zvoku bobnov, ki so izražali veselje ob tej razglasitvi, pa je kakih štiri-deset minut kasneje zapustil cerkev, medtem ko je obred nadaljeval kardinal Sodano.

Sveti oče pa se ni odpovedal molitvi angelovega češčenja in nagovoru, namenjenemu vernikom in romarjem, ki so stali na Trgu sv. Petra. Kakih 40 tisoč ljudi se je zbralo kljub dežju; pozdrav, ki so ga s ploskanjem izrazili papežu, je odražal veliko solidarnost in spodbudo.

ZDRAMIMO VEST!

Papež je pred molitvijo spregovoril o lakoti v svetu in dejal, da je ta veliki škandal našega časa. "Ne zadošča miloščina, marveč je potreben nov čut za pravičnost, potrebna je nova in obsežna politična ter gospodarska strategija," je vzkliknil papež, ki je še dodal, da bi bilo potrebno zdramiti vest in zavest vsega sveta, celotne družbe. Te misli je Janez Pavel II. navezal na postni čas in

poudaril pomen vzdržnosti in odpovedi pri hrani kot sredstvo za krepitev duha tudi v drugih bojih, ki naj prenovijo naše življenje.

PAPEŽ JE PREOBREMENJEN

Poznavalci vatikanskih razmer govorijo o tem, da je papež preobremenjen in da bi moral postopoma

zmanjšati svoje obveznosti, da bi bil lahko kos hudim obremenitvam. Upajmo, da se bo papeževo zdravstveno stanje s prihodom pomladi izboljšalo in da se bo med obiskom v Sloveniji počutil dobro.

MSGR. LOJZE ŠKERL IN KATOLIŠKI TISK

K. HUMAR

Dne 9. marca so na Opčinah maševali ob prvi obletnici pok. Lojzeta Škerla. Prav je, da se ga še posebej spomnimo tudi v našem tedniku; prav je zato, ker je bil pokojnik velik pobudnik katoliškega tiska.

Kot kancler na tržaški škofiji je od blizu sledil vsemu verskemu življenju v škofiji, posebej še med slovenskimi verniki. Naravno je, da so mu bili ti posebno pri srcu, saj je bil Kraševac po rojstvu in po svoji zavzetosti za rojake. O tem je pričal že v malem semenišču, ko ga je tedanji vicerektor dr. Ivo Juvančič postavil za upravitelja dijaške knjižnice. Tam so imeli lepo število slovenskih knjig, ki smo si jih dijakji izposojali vsako soboto. Izposojal jih je Lojze Škerl, vestno, a tudi strogo. Takšen je ostal vse življenje, vesten in strog. Včasih se nam je zdelo, da je grob, a je bil le tak po značaju, ne po srcu.

Kot kancler je občutil vrzel, ki je v tržaški škofiji nastala ob ukinitvi katoliškega glasila za Tržaško *Teden* sredi leta 1946. Videl je, da smo v Gorici uspešno tiskali podobno

glasilo *Slovenski Primorec*. Nekaj izvodov je prihajalo tudi na Tržaško. Pa si je kancler mislil: "Zakaj bi ne izdajali skupnega lista za Trst in Gorico?" O tem sva večkrat govorila, ko sem ga obiskal v njegovem uradu na škofiji ul. Canova. Zamisel je počasi zorela ob medsebojnih srečanjih med nami duhovniki. Tako goriški kot tržaški duhovniki smo se končno odločili za izdajanje skupnega glasila. Goričani smo pristali tudi zato, ker se je krog naših bralcev in naročnikov zelo zožil zaradi nove državne meje septembra 1947. V Italiji nas je ostalo dokaj skromno število, prek meje pa Slovenski Primorec ni smel. Zamisel je postala resničnost in božična številka Slovenskega Primorca leta 1948 je bila zadnja. Ko smo uredili vse potrebne formalnosti, je v februarju 1949 zagledal beli dan Katoliški glas kot skupno glasilo goriških in tržaških

slovenskih duhovnikov. Uredništvo je ostalo v Gorici, poduredništvo v Trstu pa je prevzel g. Stanko Zorko, kaplan v Rojanu. Zamisel dr. Lojzeta Škerla je tako postala resničnost, gotovo za skupni blagor vernih Slovencev obeh škofij. Samo po sebi je razumljivo, da dr. Škerl listu ni stal le ob strani, temveč se je v njem tudi oglašal. Ni bil gostobeseden časnikar: kar je napisal, je napisal strnjeno, jasno, brez lepotičenja.

Naše skupno glasilo je uspevalo tudi zaradi tega, ker so se spletle vedno

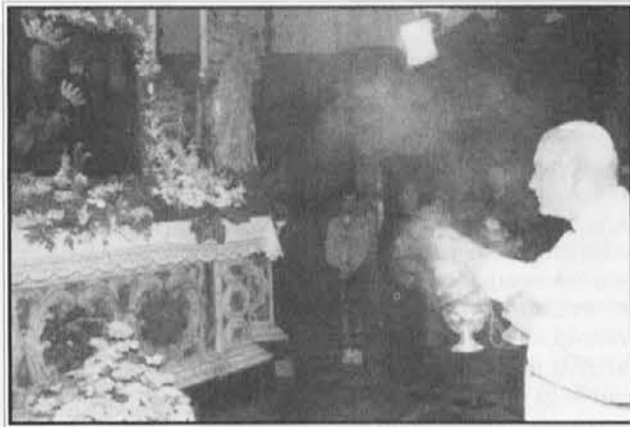
tesnejše vezi med Goričani in Tržačani. Vsaj nekajkrat na leto smo se duhovniki srečali ob delovnem kosilu, da smo si izmenjali misli in načrte. Dr. Škerl je ob takih srečanjih vedno imel krepko besedo. S pok. Jožetom Jurakom in pok. Zoro Piščanc na uredništvu so si bili kar dobri prijatelji. V KG se je zadnjič oglašil le malo pred boleznijo, ki ga je spravila v grob.

Med številnimi zaslugami, ki si jih je v življenju pridobil za tržaško škofijo, njegov delež pri KG in sploh pri katoliškem tisku ni med najmanjšimi. Prepričan sem, da tudi iz nebes spremlja nas uboge zemljane, ki se še vedno trudimo s tiskano in govorno besedo za rast božjega kraljestva med našim ljudstvom.

PAPEŽ V SLOVENIJI

SVETI OČE BO OBISKAL PRIMORSKO

PRIMOŽ KREČIČ

GORICA: Janez Pavel II. pred svetogorsko podobo (1992)

Priprave na prihod svetega očeta v Slovenijo gredo postopno proti svojemu vrhuncu. Sveti oče bo obiskal matično domovino v dneh med 17. in 19. majem. V tem času bo imel tri večja srečanja: v Ljubljani, v Postojni in v Mariboru.

V Postojno bo prispel v soboto, 18. maja, in skupaj z mladimi iz vse Slovenije in sosednjih držav ter s primorskimi verniki praznoval svoj 76. rojstni dan. Zato želimo na tem srečanju povezati obe glavni skupini udeležencev: mladost in korenine, upanje in izkušnjo. Te dni bo izšla brošura z naslovom *Pot Cerkve na Primorskem v pripravi na obisk svetega očeta*, v kateri bodo nakažane značilnosti naše vernosti skozi zgodovino, skozi svetlobe in sence današnjega krščanstva na Primorskem ter pogled vere, upanja in ljubezni v prihodnost.

Obisk svetega očeta je predvsem povezan z izkušnjo naše Cerkve. Sveti oče prihaja potrditi vero

naših kristjanov, ki je kljub tolikim nasprotovanjem ostala živa v tesni povezanosti z narodno in kulturno pripadnostjo. Zato se bo v Postojni zbral 4000-članski pevski zbor, ki bo nekak spomenik naši verski in narodni kulturi; zato bosta tam najpomembnejši znameniji primorske vernosti: svetogorska podoba in starodavni križ iz koprške stolnice.

Srečanje v Postojni bo imelo tudi poseben pečat mladosti. Mladi se bodo zbrali že v dopoldanskih urah in se pogovarjali, poslušali in peli ob temah, ki jih bodo kasneje izpostavili v vprašanih svetemu očetu. Pri oblikovanju tega programa pričakujemo tudi dostojno udeležbo mladih

Slovencev in Italijanov iz tržaške, goriške in videmske nadškofije. Po uvodnem mladinskem delu se bo začela neposredna priprava na prihod Janeza Pavla II. Tedaj se bodo mladim pridružili tudi odrasli. Program pričakovanja bo obsegal petje (ljudsko, zborovsko in mladinsko), predstavitev in izkušnjo vere vseh glavnih skupin udeležencev (spregovorili bodo tudi predstavniki goriških, tržaških in beneških Slovencev) ter molitev.

Sveti oče bo spregovoril v našem jeziku in s tem pred vsem svetom priznal enakovrednost in dostojanstvo naše narodne kulture. V besednem bogoslužju bo berilo v italijanščini, prisotnost sosednjih narodov pa bo prišla do izraza v pro-

šnjah za vse potrebe. Po nagovoru svetega očeta bomo vsi skupaj obnovili naše krstne in birmanske obljube ter tako potrdili pot naše verske in narodne samobitnosti v prihodnost. Po skupni molitvi mu bomo podarili simbolične darove, ki bodo predstavljali mlade in Primorsko, potem pa mu skupno voščili za njegov 76. rojstni dan. V voščilu se mu bomo zahvalili za vso pozornost in ljubezen, ki nam jo je posvetil v sedemnajstih letih svojega papeževanja, še posebej pa za pomoč pri izhodu iz komunizma in pri narodnem osamosvajanju. Po zaključnem blagoslovu se bo sveti oče vrnil v Ljubljano, na prireditvenem prostoru pa se bo še nadaljevalo slavje, ki ga bodo pripravili prisotni ansambli in pevci.

Že nestrpno pričakujemo srečanje s sv. očetom, zato tudi začnemo zbiranje prijav. Tudi za slovenske romarje iz Trsta, Gorice in Benečije bo dovolj prostora. **Za karto, ki bo potrebna pri vstopu, pa se obrnite na domače župnike, ki bodo v kratkem obveščeni o vsem poteku prijavljanja.**

"DEŽELA MUČENCEV JE DEŽELA UPANJA IN VESELJA"

Iz pisma misijonarja Danila Lisjaka iz Burundija

"Prisrčen pozdrav vsem. Kako rad bi vam povedal kaj veselega, a pišem vam iz dežele mučencev! Trije italijanski misijonarji so se pridružili dvajsetim domačinom duhovnikom, ubitim v zadnjem letu...

Dežela mučencev je dežela upanja in tudi veselja. Verjemite mi, da sedaj verjamem bolj kot kdajkoli, kakšna sta cena in moč prelite mučeniške krvi. Misijonarji smo ostali še edini braniki nedolžnih ljudi in še bolj pogumni in neverjetno navdušeni. V tej bratomorni vojni, ki ji zlepa ni videti konca, ostajamo na gričih ob trpečih bratih in sestrah..."

DANILO LISJAK

BESEDA ŽIVLJENJA

PETA POSTNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

KORAKI V SMRT ALI V ŽIVLJENJE?

Pri maši v pokopališki cerkvi na dan Vernih duš je neki kapucinski pater med kratko pridigo povedal misel, ki se mi je vtisnila globoko v spomin. Dejal je: "Stopi naprej, stopi nazaj, stopi v desno, stopi na levo, vsaka stopinja je korak bližje smrti." Smrt ostaja za človeka grozljiva skrivnost. Čeprav ji je sleherni od nas usak dan bližje, se nam zdi - vsaj vedemo se tako, da je še neskončno daleč, tako daleč, da se nam kot osebni dogodek zdi neresnična. Ne manjka ljudi, ki so pripravljeni ob nenadni smrti katerega od svojih dragih očitati Bogu, da je krivičen. Jezni so nanj, kakor da je tiste, ki so odšli s tega sveta, On pabnil v neko temo, od koder ni poti nazaj, in je onemogočeno ponovno srečanje z njimi. Sami sebi in drugim slikajo Boga kot neko škodoželjno bitje, ki uživa, če more drugim povzročiti čim več žalosti. Že v stari zavezi Bog o sebi pravi, da ni Bog mrtvih, ampak živih; da noče smrti grešnika (večne smrti), ampak da se spreobrne in živi. Sveti Janez nam v današnjem evangeliju govori o Jezusu, ki ga smrt prijatelja globoko prizadene.

Za nas kristjane smrt, potem ko jo je pretrpel Jezus, ni več konec poti, slepa ulica, iz katere ni izhoda, ampak je začetek novega načina bivanja. Vera v posmrtno življenje je domača vsem naravnim religijam. Ta vera izbaja iz zdravega sklepanja: na tem svetu ni pravičnosti, v svojem srcu pa nosim zakon: "Delaj dobro, ogibaj se slabega!", ki ga nisem vanj zapisal sam. Tisti, ki je položil v moje srce ta zakon, bo v drugem življenju zagotovo povrnil vsakomur po njegovih delih, sicer bi bil ta zakon nesmiseln.

Misel na telesno smrt nam pogosto dela sive lase; navadno pa se prav malo menimo za drugo smrt, ki je v božjih očeh pa tudi v očeh zdravo mislečega človeka bujša. To je dubovna smrt. Tej smrti bi lahko rekli tudi sebičnost, materializem. Božja beseda današnje nedelje je uglasena na temo: življenje iz božjega duba. Prerok Ezekiel govori o tem, kako lahko Bog tudi mrtve iz grobov povede v obljubljeno deželo, potem ko je vanje vdihnil svojega duba. Besede, ki nam jih namenja apostol Pavel, so že bolj razumljive. Kdor živi po mesu, prav Bogu ne more biti všeč. Živeti po mesu pomeni živeti po nagonih, kakor živijo živali. Mi vsi pa smo že ob spočetju, v prvem hipu življenja, prejeli božjega duba - lastnost, ki nas dela podobne svojemu Stvarniku. Pri krstu in potem pri drugih zakramentih smo bili napolnjeni s Kristusovim dubom: dubom služnja, dubom ljubezni do Boga in do ljudi. Če živimo skladno s tem dubom, smo resnično živi, živimo v polnosti, sicer le životarimo. Bolj ko se trudimo živeti po Kristusovem dubu, bolj postajamo človeški. Trditve, da krščanstvo človeka ponižuje, je povsem brez podlage. Človeka lahko ponižuje le krščanstvo po lastnem okusu, ki ni ne Kristusovo ne evangeljsko.

Bog boče, da mu služimo tako, da čim bolj izpopolnimo svojo osebnost, zato je vsakega od nas ustvaril edinstvenega in neponovljivega. In vsak od nase je odgovoren za sleherni korak. Če je pravilen, ga vodi v življenje, če pa je napačen, ga pelje v smrt.

KNJIGA / V ZALOŽBI OGNJIŠČE

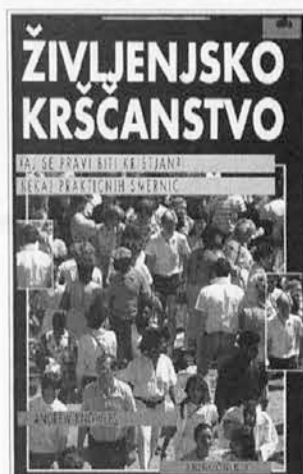
PREPROSTA KNJIGA, KOT JE EVANGELIJ PREPROST

JURIJ PALJK

besedah izvedeti kaj več o življenju evangelija v vsakdanji praksi.

Knjiga je razdeljena na pet daljših poglavij, ki nosijo naslove: Na pot z Jezusom, Pet majhnih korakov, Kam zdaj?, Živeti iz vere in Vedno bolj v širino. V prvem poglavju skuša pisec odgovoriti na vprašanja, kdo je bil Jezus, kako je živel, in trdi, da si moramo o Jezusu in njegovem življenju ustvariti svežo sliko, če se hočemo danes po njem zgledeovati. Knowles predstavlja Jezusa, vpetega v življenje na zemlji, v tako življenje, kakršnega so poznali in še danes poznamo mi vsi, milijoni ljudi na zemlji.

Življenjsko krščanstvo skuša bralcu na preprost in kar se da slikovit način

prikazati evangeljsko resnico in mu dati iztočnice za razmišljanje.

Knjiga je zelo dobro in bogato ilustrirana, napisana pa je večplastno, da se lahko bere po koščkih, saj ne gre za pripoved, ampak poskus dajanja osnovnih odgovorov. Med vezni tekst je vključenih veliko odlomkov, ki knjigi dajejo dober pečat interdisciplinarnosti, ki je danes zelo v modi. S tem hočem povedati, da je

knjiga napisana sodobno, tekoče in z današnjega človeka ustrezno, saj je dovolj enovita v različnih sestavkih, da vsakogar pritegne.

Prav razdrobljenost knjige, njena večplastnost in sodobnost so značilnosti dobrega čtiva, saj dajejo vsakomur možnost, da se med prebiranjem po potrebi zauzstavlja. *Življenjsko krščanstvo* je napisano preprosto, kot je evangelij preprost; v knjigi ni učenih razlag Svetega pisma, ki v življenju dejansko nikomur ne koristijo, še najmanj nam in Svetemu pismu samemu. Knjiga je samo droben in bogat uvod v krščansko življenje. Kristus je v njej prikazan kot eden izmed nas, sicer zares Bog, a obenem človek, ki je živel navadno življenje slehernika, znal se je v življenju jeziti, veseliti in tudi jokati.

Priročnik *Življenjsko krščanstvo* bo našel veliko bralcev predvsem med mladimi, ki si pričakujejo tudi od krščanskih vzgojiteljev tehtne in neposredne odgovore, le-teh pa je v knjigi veliko.

5

ČETREK
21. MARCA
1996

LETA 1660 CESARJU LEOPOLDU I. V GORICI

SLAVNOSTNI NAGOVOR PATRA MARTINA BAVČERJA

MARKO VUK

Če razčlenjujemo zgodovinske objave o Primorskem in še posebej o Goriški, izdane v povojnem obdobju, vsaj na slovenski strani prevladujejo razprave in knjige o novejši zgodovini, od dobe narodnega prebujenja dalje, s poudarkom na političnih in vojaških dogodkih. V primerjavi s časom Simona Rutarja, Franca in Milka Kosa pa je zaslediti manj posegov v starejša zgodovinska obdobja, čeprav tudi tovrstni poskusi obstajajo. Tem prizadevanjem npr. Branka Marušiča se v zadnjem času načrtno pridružuje mladi univerzitetni učitelj v Ljubljani Peter Štih, ki se je specializiral za srednji vek in ga še posebej zanima preteklost goriške grofije, pravi izvedenec za oglejski patriarhat pa je postal Rajko Bratož, prav tako univerzitetni profesor v Ljubljani.

V okviru tovrstnih naporov sodi tudi izid knjižice z naslovom *Pater Martin Bavčer. Ob štiristoletnici rojstva*. Ob koncu lanskega leta sta jo izdala Goriški muzej na gradu Kromberk in Zgodovinski inštitut Milka Kosa Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU iz Ljubljane. Ta publikacija je pravzaprav eden od sadov odmevnega simpozija v kapucinskem samostanu v Vipavskem križu, ki je potekal 11. novembra 1995, natančno ob 400-letnici rojstva jezuitskega patra Martina Bavčerja, prvega zgodovinarja slovenskega rodu na Goriškem. Rojen je bil v Selu na Vipavskem. Filozofske študije je dokončal še pred vstopom v jezuitski red, teološke študije pa je opravil v

Gradcu. V mašnika je bil posvečen leta 1626, služboval je nato na različnih jezuitskih postojankah v avstrijskih dednih deželah, končno pa je leta 1658 ponovno pristal v Gorici, kjer je deloval do smrti 23. decembra 1668.

Bavčerjevo poglavito zgodovinsko delo je *Historia rerum Noricarum et Forojuliensium*, ki je razdeljeno na 10 knjig. V njem na kronološki način razlaga zgodovino Norika in Furlanije. Naravno je zatorej bilo, da je prav Bavčer bil tisti, ki je 18. septembra 1660 avstrijskemu cesarju Leopoldu I. prebral govor tik pred njegovim prihodom v svojo rezidenco na goriškem gradu. Cesar je namreč obiskal Gorico z namenom, da se udeleži svečanosti poklonitve deželnih stanov. Bavčerjev govor se deli v dva dela: v prvem opisuje bližnjo in širšo okolico Gorice ter s tem povezuje zgodovino Goriške in navaja dejstva v zvezi z leta 1500 izumrlo rodbino goriških grofov. V drugem delu je Bavčer natančno opisal šest dvoran goriškega

gradu z umetnostno-zgodovinskim in kulturno-zgodovinskim bogastvom.

Osrednji del knjižice *Pater Martin Bavčer. Ob štiristoletnici rojstva* je natis omenjenega Bavčerjevega slavnostnega govora, najprej v latinskem izvorniku in nato v slovenskem prevodu, ki ga je izdelal Milko Rener. Na koncu latinske in slovenske verzije govora prinaša knjižica tudi običajno rimano posvetilo cesarju, ki ga je sestavil malo znan pesnik Giovambattista Sansonio iz Vidma. Seveda bi omenjeni Bavčerjev nagovor cesarju Leopoldu I. današnjemu bralcu bil manj razumljiv brez ustreznega komentarja. Uvodni študiji v knjižici sta namreč napisala Branko Marušič, ki je natančno osvetlil življenje in delo p. Martina Bavčerja, Peter Štih pa je s pozitivistično natančnostjo in temeljitim poznavanjem takratnih zgodovinskih okoliščin analiziral cesarjev obisk v Gorici in vsebino Bavčerjevega govora.

Natis knjižice *Pater Martin Bavčer. Ob štiristoletnici rojstva* so finančno omogočili Ministrstvo za kulturo republike Slovenije, Goriški muzej in Nova KBM - Področje Nova Gorica, domiselno in okusno pa jo je opremil Janez Suhadolc. Ker nam je znano, da so se na lanskoletnem simpoziju v Vipavskem križu zvrstili številni zanimivi in kvalitetni referati v zvezi z življenjem in delom Martina Bavčerja, upamo, da bodo kmalu izšli tudi v tiskani obliki, saj bo to pomenilo tehten prispevek k poznavanju starejših obdobij goriške preteklosti.

RAZSTAVA VERMEERJEVIH DEL V HAAGU

JURIJ PALJK

V začetku marca so v Haagu odprli veliko razstavo enega največjih holandskih slikarjev. V muzeju Mauritshuis so predstavili Jana Vermeerja. Razstava ne bi vzbudila tolike pozornosti, če ne bi bila prva razstava tega velikega nizozemskega slikarja po l. 1696.

Tistega leta je namreč umrl prvi veliki zbiratelj Vermeerjevih slik in takrat je bila zadnja pregledna razstava Vermeerjevih olj, saj so tedaj prodali poleg umetnikovih osebnih stvari, tapetov in pohištva tudi dvajset umetnikovih slik.

Janu Vermeerju sodobna likovna kritika pripisuje samo okrog 35 umetniških slik; prav lahko si je predstavljati, zakaj je bilo veliko razstav tako težko organizirati, saj so njegove slike razstresene po vsem svetu. Organizatorjem je z denarjem priskočil na pomoč muzej National Gallery iz Washingtona, kamor bo po Haagu razstava tudi odpotovala za šest mesecev. Na razstavi v Haagu so predstavljene slike iz muzejev in privatnih zbirk iz Londona, Berlina, Dublina, Frankfurt, Pariza, New Yorka in celo angleška kraljica je posodila sliko z naslovom *Ura glasbe*, ki jo hrani v svoji bogati zbirki. Na razstavi se je tako po dolgih tristo letih spet znašlo 22 Vermeerjevih slik. Na ogled je *Dekle z biserom*, olje, ki ga imenujejo tudi *Severna Mona Liza (na sliki)*, in pa seveda znamenita slika *Pogled na Delft*, o kateri je veliki pisec Proust dejal, da je to "najlepša slika na svetu". Vermeer ni bil poznan po krajinah, ampak

predvsem kot slikar ženskih portretov, saj jih danes poznamo 16; od teh bodo najboljši na ogled v Haagu.

Treba je še povedati, da se o samem Vermeerju zelo malo ve. Rojen je bil l. 1632 v Delftu, bogatem mestu, ki slovi po porcelanu. Oče gostilničar ga je kaj kmalu poslal v slikarske šole, o katerih se ve zelo malo. Gotovo je le to, da je na Vermeerja zelo vplival najboljši Rembrandtov učenec, slikar Carel Fabritius. Vermeer je vedno živel v revščini, in to kljub visokim cenam, ki so jih dosegale njegove slike. Moramo pa povedati, da je Jan Vermeer slikal zelo počasi in ustvarjal zapletene kompozicije, tako da je znano, da je naslikal največ dve sliki na leto. V revščini je tudi umrl

leta 1675, najbrž za srčno kapjo. Takoj po smrti je bila njegova slika *Pogled na Delft* prodana za astronomsko visoko ceno; likovni kritiki so namreč že takrat ugotovili, da njegovo slikarsko delo napoveduje novo obdobje v slikarstvu in tako je tudi bilo. Dejansko je Jan Vermeer skoraj tristo let pred časom napovedal zmagoslavje impresionistične slikarske šole.

Razstava v Haagu je gotovo največji slikarski dogodek leta na Zahodu. Tisti maloštevilni srečneži, ki se bodo odpravili na ogled razstave, pa bodo lahko še dolgo pripovedovali o razstavi, ki je do sedaj še ni bilo in je najbrž tudi veliko let več ne bo.

PODLISTEK

PRIHOD SLOVENCEV NA PODROČJE BENEČIJ

X. ŠE O TRSTU, VENETIH IN SLOVANIH

JANKO JEŽ

Res je, da sta se slavna italijanska filologa Giacomo Devoto in Giovanbattista Pellegrini ukvarjala tudi z Veneti. Oba sem poznal. Devoto površno, in sicer s posredovanjem Enrica Damianija. Pellegrini pa je več let prihajal k nam v Trst kot predsednik maturitetnih komisij na slovenskih šolah. Devoto in Pellegrini sta torej priznavala povezave Venetov s kulturo žarnih grobišč, glede slovanstva Venetov sta se pa vzdržala in kaže, da bi venetiščino pripisovala raje latinskemu kulturnemu vplivanju. Pri tem seveda ne pomislita, da je venetiščina mnogo starejša od latinščine. Zame je važno, da oba omenjena znanstvenika spravljata Venete v okvir bakrene dobe in tedaj razvite kulture žarnih grobišč, ki je omogočila čudovit razvoj in vzpon lužiške kulture. Predstavniki lužiške kulture se kot narod imenujejo lužiški Srbi ali po italijansko "Sorabi". Tummolo mi očita, da namenoma in

vede zamenjujem balkanske Srbe s srednjeevropskimi Sorabi, medtem ko je obratno res, da se vi ne zavedate, da so "Sorabi" ali lužiški Srbi (po slovensko) eno, balkanski Srbi pa nekaj drugega. Seveda v vse to vmešava Bruna Meriggija, češ da je med drugim avtor zgodovine lužiškosrbskega slovstva. Mojemu sobesedniku je prav tako neznano, da so današnji ostanki lužiških Srbov v Nemčiji potomci nekdanjega mogočnega Lužice. Naj še dodam, da lužiški Srbi, ki so - čeprav kot ostanek - še edini slovanski narod, ki ni svoboden, po jeziku sorodni s Čehi in ne s Srbi in srbsčino na Balkanu.

Rad bi se zdaj vrnil k razglabljanju o slovanski preteklosti. V tej zvezi jemljem v poštev predvsem velikana med tujimi zgodovinarji: ta je Francis Conte, avtor knjige "Les Slaves" s podnaslovom "Aux origines des civilisations d'Europe", ki je izšla leta 1986 v Parizu v založbi Michel in ki jo imamo zdaj tudi v italijanščini "Gli Slavi" v založbi Einaudi, Milano 1991.

Francis Conte je študiral v Oxfordu, Harvardu in Leningradu, nakar je vodil Inštitut za slovansko filologijo na univerzi v Bordeauxu, leta 1991 pa je začel poučevati ruščino na univerzi v Parizu.

Izvor Slovanov je treba po Conteju iskati med ljudstvi, ki so se v dobi neolitika naselila po ravninah vzhodne Evrope med Vislo in Dnjeprom in tako povezala zahodne

Indoevropece z vzhodnimi. Proučevanje slovanske zgodovine nam omogoča seznanjanje z njihovo izredno bogato preteklostjo, ki je doslej nismo poznali. Obenem imamo tudi možnost, da razumemo današnjo slovansko navzočnost v Evropi, ki je "izzivalna in nemirna".

Zahodni Indoevropci so se prilagodili naseljenemu bivanju evropskih kmetovalcev. Obnje so se zgodili Slovani in jih ločili od vzhodnih Indoevropecev, naseljenih po travnatih polpuščavnatih stepah. Slednji so predstavljali za Slovane znatno nevarnost zaradi svojih nepredvidljivih ponavljajočih se napadov v okviru zapletene zgodovinske dinamike na tem prostoru. Slovansko zgodovino zato določujejo stalni boji pri ustanavljanju in utrjevanju raznih slovanskih držav. To jim je uspelo, ne da bi podlegali in postajali podaniki zahodnih in niti vzhodnih ljudstev, ki so jih stalno razvojnno motili.

Za geslo, ki naj knjigo spremlja v svet, je Conte napisal Herderjevo mnenje o Slovanih: "Slovani zavzemajo več prostora na svetu kot v zgodovini." To geslo ni posrečeno, kajti sodim, da Herder, čeprav je bil Slovanom naklonjen, ni razumel njihove kulturne vloge pri razvoju zgodovine Evrazije.

Slovani so vedno z največjim ponosom gledali na svojo prostrano domovino. Adam Mickiewicz je tako pesniško prikazal Slavijo francoskim akademikom v uvodu k

OSEBNOST IZ BRITANSKE EMIGRACIJE

DUŠAN PLENIČAR, ZASLUŽEN DOMOLJUB

JANA VALENCIČ

Fotografija Dušana Pleničarja in primeri njegovega tiska iz leta 1991 so bili del gradiva, predstavljenega na razstavi *Slovenci v Londonu 1991-1994* v galeriji Katoliške knjigarne v Gorici v marcu 1996.

Dušan Pleničar, patriot, tiskar in časnikar, je bil ena ključnih osebnosti slovenske politične emigracije v Veliki Britaniji. Nedavni seminar o njegovem delu v organizaciji Iva Jevnikarja in Društva slovenskih izobražencev v Trstu je osvetlil življenje, delo in ideale tega slovenskega rodoljuba. Seminar je zbral pričevanja ljudi z vseh koncev sveta, ki so Pleničarja poznali v različnih obdobjih njegovega življenja.

Rojen je bil v Litiji leta 1921. V mladih letih je bil dejaven v skavtski organizaciji, študiral je v Škofovih zavodih v Ljubljani kot sošolec dr. Alojzija Šuštarja, sedanjega ljubljanskega nadškofa in metropolita. Med vojno je bil vodilni član protikomunistične ilegale, kasneje član organizacije

Slovenska Pravda. Po vojni si je z ženo Elizabeto poiskal zatočišče v Veliki Britaniji, kjer je bil do svoje smrti leta 1992 neumoren slovenski javni delavec. Trideset let je bil tudi urednik časopisa *Klic Triglava*, član Demokratskih srečanj, vodilne jugoslovanske protikomunistične platforme in

založnik revije *The South Slav Journal*. V obdobju osamosvojitve je bil duša pastoralnega sveta slovenske katoliške misije v Londonu. Bil je predsednik Svetovnega slovenskega kongresa-Konference za Veliko Britanijo, po osamosvojitvi pa tudi prvi predsednik novoustanovljenega Britansko-slovenskega

društva. Imel je pomembno vlogo pri združevanju starejše in mlajše generacije Slovencev v Veliki Britaniji v času osamosvajanja.

Dušan Pleničar je bil ena najuglednejših osebnosti politične emigracije, patriot, politični pisec, nasprotnik totalitarizma, bojevnik za demokracijo in kot ekumenični kristjan nosilec papeževega odlikovanja Pro Ecclesia et Pontifice. Posmrtno, v letu 1995, ga je predsednik RS Milan Kučan odlikoval s Častnim znakom svobode Republike Slovenije za zasluge in dolgoletno delo v dobrobit slovenskega naroda.

Gradivo s seminarja, ki bo predvidoma izšlo v pisni obliki, bo izjemen dokument časa, pa tudi primeren poklon spominu človeka, ki je živel, dihal in izgorel za svojo Slovenijo.

JEZIKOVNI KOTIČEK

NADA PERTOT

Velike težave imamo s sklanjatvijo lastnih imen. V slovenščini sklanjamo vse samostalnike in seveda tudi lastna imena. Vedno bolj se pa to pravilo zatika v naših časopisih in še kje. Pogreb dragega Ivana, Denisa, Franca, Marija **Kosa** bo jutri. Prav tako se bomo jutri spomnili Marije, Erike, Sare **Kos**, ker velja pravilo, da se priimki moškega spola sklanjajo, priimki ženskega spola pa ne. Kdor tega pravila noče sprejeti, naj ne mrcvari slovenščine, ampak naj piše oglase ali sporočila tako:

Umrj je Milan Prunk. Pokopali ga bomo...

Iz Slovenije pa smo dobili še eno neumnost. Ko navajajo ime kakega italijanskega duhovnika, ohranjajo ob priimku samostalnik don. Pišejo ga celo z veliko začetnico. Sklanjajo pa ga sploh ne. Mi na tej strani meje pa vemo, da don ni nič drugega kot naš slovenski gospod. Tako smo vedno nazivali in še danes nazivamo naše duhovnike. Drugim moškim pa smo pravili nunc. Od tod tudi žlahtna zveza gospod nunc. Slovenci torej pravimo g. Gerdol, Italijani pa don Gerdol.

Seveda imamo težave tudi z imeni, ki prihajajo iz italijanščine, pa naj gre za osebna ali druga imena. V Sloveniji nam vsiljujejo oblike, kot so v Perugii, ki jo jaz zelo težko sprejemam, saj vem, da ima predzadnji i v italijanščini točno določeno vlogo in ga nihče ne izgovarja. Samo po sebi razumljivo se mi torej zdi, da pišem v **Perugi** in v **Pavii**. Vedno me zelo moti, ko berem v časopisu **Bance** pa naj gre za italijanski **Banco** ali **Banca**. Jaz bi vedno navedla naslov v italijanščini, če pa bi ga slovenila, bi ga slovenila z banko ali bančnim zavodom ali bančno ustanovo... Bi šlo tako: bančni zavod Banca Nazionale del Lavoro in bančnega zavoda Banca Nazionale del Lavoro? Najraje pa bi napisala Banke Nazionale del Lavoro.

Vsak dan nas onstran meje presenetijo s kako visoko zvenečo besedo, ki pa najde kmalu pot do nas. **Benevolentnim** ljudem mi že od nekdaj pravimo, da so **naklonjeni, dobrohotni** ali pa še kako drugače, **telefonine**, ki jih je toliko pri nas, pa poslovenimo s **telefončki**, v upanju, da se bo ta oblika udomačila tudi v Sloveniji.

GLASBENIK PRIMOŽ RAMOVŠ / 75 LET

"GLASBENA UMETNIŠKA DELA SO ZNAMENJA VEČNE MLADOSTI, ZNAMENJA ŽIVLJENJA"

DANIJEL DEVETAK

Dvajsetega marca je skladatelj, akademik in organist prof. Primož Ramovš praznoval 75-letnico svojega rojstva.

Sodobna umetniška duša, eden izmed treh slovenskih akademikov glasbenikov, ki ima velik delež v slovenski avantgardni glasbi, je študiral v Ljubljani, Sieni in Rimu. Od leta 1945 je bil do upokojitve štirideset let bibliotekar pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti. V letih 1948-64 je poučeval na Srednji glasbeni šoli v Ljubljani. Razgledan in izobražen, Ramovš je globoko veren človek, ki svojih prepričanj ni skrival niti v najbolj svinčenih časih. Celih petdeset let orgla v treh ljubljanskih mestnih cerkvah: v stolniški, frančiškanski in uršulin-

ski. "Če mi je Bog dal ta dar, mu ga z veseljem z obrestmi vračam," je povedal o svojem orglanju, ki mu danes ob skladateljskem komponiranju prinaša še največ veselja. Pri orglanju "se mi vselej dozdeva, da z duhovnikom pri oltarju somašujem... z govoricno glasbo." Rad improvizira: v tem se čuti domača, suveren. Vsako nedeljo bogati s svojim igranjem vsaj pet maš; rekord je dosegel pred nekaj leti na Veliko noč, ko je orglal kar pri 12 mašah.

"Mojo glasbo določa notranost, vanjo vstopa svet ter se duhovno presnavlja in preliva v glasbo." Prav izražanje te presnove, nagonarjanje ljudi z govoricno glasbo, je za Ramovša umetniškovo poslanstvo. Zato je njegova glasba vedno nekaj svežega, ubranega, presenetljivega, kar nagonarja, diha in živi, ker zajema iz neizčrpnih virov duhovnega sveta. Glasba, ki vsekakor plemeniti tistega, ki jo sprejema brez predsodkov, z odprtim srcem.

Z mladimi se Ramovš čuti "kolega po srcu", prijatelj; to je zanj največja vrednota, največ, kar bi lahko dosegel. Glasba - govoricna, ki jo ves svet razume - je zanj privilegirano sredstvo sodobnega sporazumevanja, neposrednega posredovanja najglobljih doživetij, za katera so mladi danes bolj dovezetni, kot bi si lahko mislili. Narod, ki se hoče obnavljati in živeti, potrebuje nova umetniška dela, znamenja življenja in ne umiranja. In to je glasba Primoža Ramovša.

predavanju v "College de France": "Z vrhov Karpatov se slovanski orel z enim krilom dotika Baltika, z drugim pa Črnega morja. Ko pa krila razpne, vsa morja vzvalovijo". Opažam, da je Mickiewicz pri tem pozabil na Jadran.

Ekspanzija Slovanov v Evraziji se je pojavila bolj kot neke vrste iradiacija kot pa skup sistematičnih in organiziranih migracij. Conte s tem potrjuje tudi mojo domnevo, da so se Slovani in torej tudi Slovenci večkrat vključevali v ponavljajoče se selitvene tokove proti zahodu in jugu, in to neodvisno od množičnih narodnih preseljevanj. Ti slovanski periodični premiki so bili verjetno posledica iskanja novih pašnikov in celo novih zemljišč za obdelovanje. Včasih je to bila posledica nebrzdanih premikov sosednjih ljudstev.

Zanimiva je Contejeva ugotovitev, da naletimo na dvojnice imen posameznikov slovanskih ljudstev na severu in na evropskem jugu. Hrvate imamo na področju zgornje Visle (odtod verjetno ime mesta Krakov) in tudi ob jadranski obali, Slovenci živijo na alpskem področju severno in južno od Koroške in v Istri kakor tudi v Novgorodu, Srbi ali Sorabi ob zgornjem toku Labe v vzhodni Nemčiji in na zahodnem Balkanu, Obodriti živijo vzdolž Donave in na obalah Baltika, Poljani pa na bregovih Visle in na področju mesta Kiev.

Z zaporednimi napadi na Balkanu so Slovani zasedli obmejno področje Peloponeza in celo Kreto. Bizantinci so jih zavrnilo samo dvesto let kasneje, to je v IX. stoletju. Slovansko prodiranje na zahod pa je zaustavil Karel Veliki. U času njegovega vladanja se je začela ponovna germanizacija slovanskih področij Bavarske, jugozahodne Avstrije, Polabja in severozahodnega področja Odre. To bojno stanje med Slovani in Nemci je trajalo vse do obeh svetovnih vojn.

V X. stoletju je nemški pritisk povzročil dokončno ločitev severnih Slovanov od južnih, ki so jo pospešili tudi Ogrji, ki so pridrli v Evropo iz notranjih predelov Evrazije. Romuni so pa vzhodne in severne Slovane ločili od južnih. Vzhodni Slovani, zlasti Rusi, pa so se skozi vse tisočletje usmerjali proti Sibiriji in ekspanzivistično zasedli Evrazijo. Polastili so se celo ogromnega severnoameriškega polotoka Aljaske, ki so ga ohranili do leta 1867, ko so ga morali proti odkupnini in pod grožnjo vojne odstopiti Združenim državam Amerike. Aljaska ima namreč bogata petrolejska ležišča!

Ne bo škodovalo, če bomo v naslednjem podlistku pregledali razne najstarejše vire za poznavanje slovenske zgodovine. Zbral bom potrebne podatke, ki nam jih še vedno nudi Conte.

DALJE

TEKMOVANJE ZA CANKARJEVO PRIZNANJE

Študentsko tekmovanje za Cankarjevo priznanje

V soboto, 9. t.m., je bilo na tržaškem liceju France Prešeren in goriškem liceju Primož Trubar tekmovanje v znanju slovenskega jezika za Cankarjevo priznanje, ki ga od leta 1984 organizira Slavistično društvo Trst - Gorica - Videm. Tekmovalo je 57 dijakov iz devetih tržaških in treh goriških šol.

Tekmovanje je bilo zadnja faza večmesečnega sistematičnega študija slovenskega jezika in književnosti po programu, ki ne spada v obvezni učni načrt. Letošnja tema je bila posvečena Ivanu Cankarju in njegovim delom.

Dijaki so morali svoje znanje najprej preveriti s testom iz jezika in književnosti, nato s spisom. Razdeljeni so bili v tri težavnostne stopnje: dijaki nižje in 1. razreda višje srednje šole so se ukvarjali s Cankarjevimi črticami, dijaki 2. in 3. razreda višje srednje šole so obravnavali Cankarjeve povesti in ro-

mane, dijaki 4. in 5. razreda višje srednje šole pa so pisali o Cankarjevih dramah.

Komisija, ki so jo sestavljali mentorji ter prof. Nada Pertot, prof. Olga Lupinc in prof. Majda Kaučič-Baša, je ugotovila, da so bili uspešni prav vsi tekmovalci, več kot 70 točk in s tem srebrno Cankarjevo priznanje pa so dosegli naslednji:

1. stopnja: za nižje srednje šole so priznanja prejeli Alenka Možina, Zulejka Paskulin, Tatjana Udovič in Veronika Spazzapan; za tržaške višje šole Iztok Cergol, Jasmina Kermolj in Andrejka Možina, za goriške višje šole pa Jan Princič, Irena Spazzapan in Andrej Černic.

2. stopnja: priznanja so prejeli dijaki višjih šol Jadranka Krizman, Dunja Fabjan, Sabina Caris, Tamara Giorgi, Alja Hrvatič, Mitja Stefančič in Saša Jančar.

3. stopnja: priznanja so prejeli višješolci Marinka Kodrič, Metka Udovič, Robert Cossutta in Irene Pahor.

7

ČETRTEK
21. MARCA
1996

Določili kandidate za parlamentarne volitve

Tudi na Tržaškem so dokončno znana imena kandidatov, ki se bodo na bližnjih parlamentarnih volitvah potegovali za izvolitev v poslansko zbornico in senat. V poslanskem okrožju Trst-mesto se bosta med drugimi potegovala kandidata Oljke Orazio Bobbio in Kartela svoboščin Roberto Menia, v okrožju Trst-okolica pa Paolo Rumiz in Gualberto Niccolini. Na volitvah za senat se bosta pomerila Fulvio Camerini (Oljka) in Giulio Camber (Pol svoboščin). Poleg omenjenih imen je še vrsta drugih kandidatov, ki nastopajo na različnih listah (Severna liga, Pannellova lista, Svobodni sever itd.).

Občinska odredba proti onesnaževanju: dovolilnice za operaterje

Slovensko deželno gospodarsko združenje sporoča, da je občina Trst dopolnila svojo odredbo o omejitvi prometa, ki je že povzročila veliko hude krvi in negotovanja v mestu. Zaradi splošnega protesta trgovcev in drugih prizadetih sil je župan Illy dokaj razširil kategorijo voznikov, ki na osnovi posebnih dovoljenj ali dokazil lahko izjemoma vozijo po "prepovedanih" ulicah.

Tako so med "izjeme" prišteta, poleg javnih prevozov, vozil zdravnikov, policije itd., tudi:

1. zasebna vozila, ki so namenjena v parkirno garažo (s časovno omejitvijo);
2. vozila zasebnih varnostnih služb;
3. vozila, namenjena v avtomehanične delavnice, ki so na prepovedanih ulicah.

Ti vozniki bodo vprašali za dovoljenje nameščene redarje, voziti bodo morali po najkrajši poti in pokazati ob izhodu dokazila za posamezne primere (npr. fakturo o opravljenem popravilu).

Od 11. marca do 31. decembra letos bodo smela na prepovedana območja tudi vozila obrtnikov in podjetij za gradbena dela, instalacije in popravila, za prevoz odpadkov in drugega materiala, ki so namenjena na prizadeta območja. Ravno tako bodo oproščena omejitve vozila za dostavo blaga in nakupov zasebnikom in podjetjem, ki so v "zaprtih" ali v bližini zaprtih ulic. Zanimivost operaterji bodo dobili posebna dovoljenja od pristojnega V. sektorja občine Trst s posredovanjem stanovskih organizacij ali z neposredno vlogo na občino.

Za isto obdobje so oproščena tudi vozila pri natovarjanju in raztovarjanju blaga za trgovske in gostinske obrate, ki imajo sedež na navedenih in bližnjih ulicah, ki so zaradi odloka nedosegljive. Vozniki bodo morali pokazati redarjem blagovne spremne listine ali drugo dokumentacijo.

Končno bodo oproščena tudi vozila časopisov in radiotelevizijskih medijev, ki morajo zaradi službenih razlogov v omenjena področja. V. sektor občine Trst bo izdal tudi omenjenim občilom posebna dovoljenja.

Organizacijsko tajništvo SDGZ v Trstu (ul. Cicerone 8, tel. 362949) je na razpolago članom in drugim interesentom za podrobnejše informacije in za morebitno posredovanje pri pristojnih občinskih uradih.

Javno srečanje o zaprtju prometa

Slovensko deželno gospodarsko združenje sklicuje za ponedeljek, 25. marca, ob 18. uri sejo za člane sekcije trgovine na drobno in zainteresirane občane v dvorani Zadržne kraške banke na Opčinah. Razpravljali bodo o načrtu občine Trst proti onesnaženju, ki je dvignil mnogo prahu in oster protest nekaterih stanovskih organizacij.

Na srečanju bodo predstavili še projekt občine Trst *Cronometropoli*, ki naj bi bolje usklajeval urnike raznih zasebnih in javnih storitev v mestu in okolici. Govorili bodo tudi o napovedani reformi deželne zakonodaje o urnikih trgovin. Po novem bi maksimalni tedenski urnik obsegal preko 50-60 ur, občine pa bi imele večjo avtonomijo pri določanju izjem.

Proslava v Sv. Križu

V petek, 15. marca, je bila v domu Albert Sirk v Sv. Križu lepa proslava, ki sta jo oblikovali dve sosednji šoli, Igo Gruden iz Nabrežine in Sv. Križa ter Anton Šibelja-Stjenka iz Komna. Obe šoli sta na ta način proslavili Dan slovenske kulture; dijaki so oblikovali program, ki je bil sestavljen iz glasbenih in recitatorskih točk. Govorila je podžupanja v Nabrežini prof. Vera Tuta Ban. Izrazila je posebno zadovoljstvo, da prihaja do stikov na področju, ki ima skupno preteklost in identiteto, a kjer so bile vezi in poti nasilno pretrgane z državno mejo.

PREVAJALSKA SLUŽBA

STAFFIERI PRED SODNIKI

V torek, 12. marca, se je pričela sodna obravnava proti bivšemu tržaškemu županu Giuliju Staffieriju (na sliki). Obtožen je opustitve službenih dolžnosti, ker ni poskrbel za prevajalsko službo v rajonskih svetih. Prijavila sta ga bila rajonska svetovalec Slovenske skupnosti Aleksander Furlan (Rojan-Gre-ta-Barkovlje) in Edi Krapež (Sv. Ivan - Lonjer - Katinara).

Furlan in Krapež sta decembra leta 1992 naslovila na Staffierija pismo, v katerem sta ga spraševala, kako to, da ni več prevajalec v njunih rajonskih svetih, čeprav jih predvideva 27. člen pravilnika. Staffieri jima je odgovoril, da je v teku preiskava, ki naj bi ugotovila, kateri funkcionar je odgovoren za to, čeprav je bil to župan sam, saj je bil pred časom prevzel nadzor nad prevajalskim uradom. Temu odgovoru je sledila prijava, za njo pa sodni postopek.

Torkova razprava na sodišču je bila zanimiva (ali pa klavna, kakor hočemo). Furlana in Krapeža je zagovarjal odv. Bogdan Berdon. Staffierijev odvetnik je zagovarjal te-zo, da je raba slovenskega jezika v rajonskih svetih prepovedana. To trditev je zagovarjal tudi bivši predsednik rajonskega sveta za Rojan, Greto in Barkovlje, listar Giorgio Candot, ki pa se ni oprl na uradni zakon (rekel je, da 27. člena ne pozna), pač pa na to, kar naj bi bilo pisano v časopisih. To je povzročilo ironičen komentar odv. Berdona. Razpravo so nato prekinili, nadaljevala pa se bo 4. junija.

UMRL ARNALDO BRESSAN

Po daljši bolezni je umrl univerzitetni profesor, prevajalec in književnik Arnaldo Bressan. Poučeval je slovenski jezik in literaturo na inštitutu za slovansko filologijo leposlovne fakultete tržaške univerze.

Prof. Arnaldo Bressan se je rodil l. 1933 v Izoli. Maturiral je l. 1952 v Kopru, nakar se je preselil v Milan, l. 1955 pa v Trst, kjer je l. 1959 diplomiral.

V Trstu se je dolga leta ukvarjal tako s pisanjem pesniških in proznih del kot s prevajanjem in izdajanjem revije *Il comunardo*. Pre-

vedel je dela več slovenskih pesnikov in pisateljev, zlasti Cankarja, Zlobca in Bartola, o katerih je tudi spisal nekaj esejev. Raziskoval je v glavnem slovensko literaturo od dekadence do sodobnosti. Pred šestimi leti je izšla njegova znanstvena razprava *Dante in sloveno* (Dante v slovenščini). Leta 1987 je dobil stolico slovenskega jezika in literature na univerzi v Vidmu, pred štirimi leti pa v Trstu. Za svoje delovanje je leta 1986 prejel visoko jugoslovansko odlikovanje za kulturne zasluge.

Manifestacija za promet

Okoli tisoč ljudi, pripadnikov nekaterih združenj trgovcev in obrtnikov, je v ponedeljek, 18. t.m., v Trstu manifestiralo proti zaprtju mestnega središča za vozila brez katalizatorja. Delegacija manifestantov, ki jo je vodil predsednik združenja trgovcev Adalberto Donaggio, se je v občinski palači pogovarjala s podžupanom Damianijem (župan Illy je bil v Rimu) in s pristojnimi odborniki.

Pobuda, ki je bila na začetku mišljena kot demonstracija za prosti promet, se je žal izrodila v politično manifestacijo proti županu Riccardu Illyju in prišlo je tudi do napetosti zaradi izgredov nekaterih mladeničev, ki so domnevno pripadali desničarskim mladinskim organizacijam. Med manifestanti so bili vsekakor prisotni številni predstavniki tržaške desnice, od poslancev Menie in Niccolinija pa do drugih.

DSI / DR. JERA VODUŠEK STARIČ

O NOVIH POGLEDIH NA KONEC DRUGE SVETOVNE VOJNE

IVAN ŽERJAL

Predavanju je sledilo številno občinstvo

Društvo slovenskih izobražencev si je že pred časom zamislilo krajši niz zgodovinskih večerov, posvečenih dogajanju ob koncu druge svetovne vojne. Prvi teh večerov je bil v ponedeljek, 18. marca, ko je v Peterlinovi dvorani v Trstu ob zares številni udeležbi predavala zgodovinarica dr. Jera Vodušek Starič na temo *Novi pogledi na konec druge svetovne vojne*. Naključje je hotelo, da prihaja do uresničitve tega niza predavanj prav v času, ko med Slovenijo in Italijo ponovno divjajo polemike glede problema fojb, povojnih aretacij in pobojev v naših krajih (vprašanje fojb je bilo posebej obravnavano na zgodovinskem večeru, ki je bil dan kasneje v Gregorčičevi dvorani). Glede tega je Ivo Jevnikar, ki je predavateljico predstavil občinstvu, dejal, da je nesprejemljivo, da se fojbe uporabljajo za meddržavne pritisk ali pa da se kri-

naklonjen resničnemu dogajanju, vendar skuša omehčati interpretacije in potisniti takratne dogodke v ozadje. Zaradi tega v Sloveniji še ni prišlo do jasne razlage medvojnega in povojnega dogajanja.

Dr. Jera Vodušek Starič se je v svojem predavanju najprej dotaknila težavne situacije, v kateri so po njenem mnenju danes slovenski zgodovinarji zaradi močne politizacije zgodovine. Odgovornost za to nosijo tudi zgodovinarji sami, ki pri vseh teh polemikah ne sedijo za mizo ter jasno in glasno povedo, da so se določene stvari dogajale, in s tem ločijo mit od resnice. Dejala je tudi, da nastaja nov zgodovinski mit, ki je sicer bolj

stične partije, katerega je morala varovati. Delovanje in metode so bile enake za vse slovenske pokrajine; le na Primorskem je Ozna postopala previdneje zaradi bližine zahodnih zaveznikov in zato, ker je bilo treba Primorsko - tudi njeno italijansko komponento - ne samo osvojiti, ampak tudi pridobiti.

Kot se pri nas žal prepogosto dogaja, razprava ni bila na višini predavanja. Človek mora z grenkobo ugotovljati, da nismo še zreli za resno in sproščeno razpravo o zgodovinskih dogajanjih, da marsikdo ima svoj primer za edinega veljavnega za določeno zgodovinsko obdobje in da - to je verjetno najhuje - kdo kljub dokazom, ki prihajajo iz arhivov, še naprej trdi svoje (da o "minipredavanjih" nekaterih diskutantov, politizaciji in medsebojnem prepiranju niti ne govorimo). Priče smo bili torej zelo zanimivemu, z distanco podanemu predavanju, ki bi zaslužilo drugačno razpravo od tiste, ki se je potem razvila.

OTROŠKI ZBORI

V NEDELJO BO 26. REVIIJA PESEM MLADIH

V nedeljo, 24. marca, bo ob 16. uri v Kulturnem domu v Trstu 26. revija otroških in mladinskih zborov Pesem mladih 1996. Priljubljena in tradicionalna revija, ki jo vsako leto prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, je lani praznovala srebrni jubilej z lepim praznikom petja v tržaškem Kulturnem domu, kjer so se na odru zvrstili številni zbori.

Tudi letos se je na revijo prijavilo veliko število otroških in mladinskih zborov, in sicer štirinajst. Predviden je nastop otroških zborov Fran Venturini od Domja (vodi Suzana Žerjal), Ladjica iz Devina (Olga Tavčar), Vesela pomlad z Opčin (Zdenka Križmančič), Zvonček z Repentabra (Tone Bedenčič), OŠ Bazoviški junaki iz Rojana (Erika Scheimer), Slomšek iz Bazovice (David Žerjal), OŠ Fran Mil-

Arhivski posnetek revije Pesem mladih 1994

činski s Katinare (Emanuela Koren), OŠ Josip Ribičič od Sv. Jakoba (Lučka Križmančič), Vigred iz Šempolaja (Eva Čuk) in Kresnice od Sv. Ivana (Karmen Koren). Poleg le-teh bodo nastopili še Mladinski zbor Vesela pomlad in istoimenska dekliska vokalna skupina (vodi Franc Pohajač) ter Mladinski zbor Vrh sv. Mihaela (Valentina Humar), medtem ko bo gost iz

Slovenije MIPZ OŠ Ajdovščina (Marinka Šuštar).

Uvodno misel bo podala Olga Tavčar, napovedovala bosta Marjanka Ban in Mitja Gombač. Na reviji bodo tudi podelili dirigentu Francu Pohajaču zlato listino Zveze kulturnih organizacij Slovenije za zasluge na področju otroškega in mladinskega zborovskega petja. I.Ž.

50 LET SLOKADA

Slovensko karitativno društvo (Slokada) praznuje letos 50-letnico delovanja. Leta 1946 je bila namreč prva kolonija, ki so jo organizirali krščanski vzgojitelji, ki so čutili potrebo, da slovenski mladini ponudijo počitnice v slovenskem okolju. Prvi poskus je bil v Tomaju, nato v Žabnicah, Naborjetu, Rigolatu, Vicenzi in drugih krajih. Od l. 1965 poteka kolonija Slokada vsako leto v Dragi, kjer ima društvo na razpolago nedanjo policijsko vojašnico.

V nedeljo, 17. marca, je v Slomškovem domu v Bazovici potekal občni zbor Slokada, na katerem so udeleženci razmišljali, kako bi še izboljšali delovanje društva. Odborniki so menili, da bi bilo prav, da bi tudi starejšim ljudem prirejali počitnice v tem kraju, ki je zaradi zelenja, tišine in prostornosti idealen. Izrazili so tudi željo, da bi k Slokadu pristopilo čimveč sodelavcev.

OBVESTILA

SINDIKAT SLOVENSKE ŠOLE - tajništvo Trst obvešča nestalne šolnike in pomožno osebje, da 31. t.m. zapade rok za vložitev prošnje za prejem doklade za brezposelnost z omejeno dodelitvijo (*attributo ridotto*). Doklado prejema službeni, ki so v preteklem sončnem letu službovali na šolah vsaj 78 dni. Morebitna pojasnila in obrazci so vam na razpolago na sedežu Sindikata, ul. Carducci 8 - Trst, tel. 370301, vsak torek od 16. ure do 17.30 in v soboto od 8.30 do 10.30.

TRST. SSG: Bratko Kreft - Krajski komedijanti, r. Zvone Šedlbauer. V četrtek, 21. t.m., ob 16. uri, abonma red G; v petek, 22. t.m., ob 16. uri, abonma red I.

TRST. Klub prijateljstva je izlet v Rovinj, Poreč in Buje preložil na soboto, 13. aprila. Vpisovanje je do 10. aprila v trgovini Fortunato, ul. Paganini 2 v Trstu.

OPČINE. SZSO vabi voditelje in pomočnike na predavanju defektologinje **Martine Ozbič** na temo *Voditelj in problematične situacije v skupini*. Predavanje bo v ponedeljek, 25. marca, ob 20.30 v Marijanišču, Narodna ulica. Toplo vabljeni!

REPENTABOR. SZSO Trst vabi v petek, 5. aprila, na **tradicionalni križev pot**. Zbiranje ob 20. uri pri restavraciji Furlan.

TRST. Romanje po Slomškovi poteh ob papeževem obisku Slovenije bo 18. in 19. maja. S papežem se bomo srečali v nedeljo, 19. maja, v Mariboru. Cena romanja znaša 185.000 lir. Pri vpisu se izroči 100.000 lir. Za pojasnila

kličite na tel. 226117 in 281276.

TRST. Vpis v koloniji v Dragi in Comegliansu traja še do konca marca. Svoje otroke lahko vpišete ob ponedeljkih v Nabrežini, ob sredah v Dolini in ob petkih na Opčinah od 8. do 11. ure. Za pojasnila kličite na tel. 226117 (SLOKAD) in 43194 (Slov. Vincencijeva konferenca).

TRST - DSI vabi v ponedeljek, 25. marca, ob 20.30 v okviru niza štirih predavanj uglednih slovenskih zgodovinarjev s skupnim naslovom *Izbrana poglavja iz slovenskega zgodovinskega razvoja leta 1945* na drugo srečanje, ki ga bo na temo *Za kulisami tržaške krize 1945* razvil dr. Dušan Biber iz Ljubljane. Naslednji predavanji bosta imela 29. aprila mag. Boris Mlakar - *Nasprotniki partizanstva ob koncu vojne* in 6. maja dr. Tamara Pečar Griesser - *Katoliška cerkev ob koncu II. svetovne vojne*.

TRST. V nedeljo, 24. t.m., bo ob 16. uri v cerkvi sv. Antona **spokorno bogoslužje**. Vodil bo p. Andrej Šegula.

DAROVI

Za begunske otroke v Ajdovščini: S.B. 50.000 lir.
Za lačne otroke v misijonih: K.K. 100.000 lir.

SOŽALJA

Dragemu gospodu **Stanku Zorku** izraža rojanski cerkveni pevski zbor iskreno sožalje ob smrti brata Viljema.

Ob smrti brata Viljema izrekata uredništvo in uprava Novega glasa iskreno sožalje sodelavcu **g. Stanku Zorku**.

DOBRODELNA KONCERTA SKLADA MITJA ČUK

Med kulturnimi prireditvami, ki so bile to nedeljo, velja omeniti dobrodelni koncert Sklada Mitja Čuk, ki je bil v Kulturnem domu na Proseku. Nastopil je pihalni orkester Prosek-Kontovel, ki je pod vodstvom Aljoše Starca izvedel skoraj poldrugeto uro trajajoč spored skladb domačih in tujih avtorjev, ki so spadale v različne slogovne zvrsti. Kakovosten nastop številnega ansambla, ki ga sestavljajo skoraj sami mladi godbeniki, je med občinstvom ustvaril prijetno vzdušje. Poslušalci so izvedbo posameznih skladb nagradili s toplim aplavzom, zlasti po izvedbi slovenske koračnice *Zlatorog*. Spored je povezovala Marina Grilanc, na koncu pa je spregovorila tudi predsednica Sklada Mitja Čuk Stanka Čuk, ki je v imenu ustanove izrekla članom pihalnega orkestra in njihovemu dirigentu toplo zahvalo.

Sklad Mitja Čuk prireja še en dobrodelni koncert. V petek, 22. marca, bo v Prosvetnem domu na Opčinah ob 20. uri nastopil goriški pianist Miran Devetak, ki se v razredu prof. Igorja Lazka iz St. Petersburga na pariškem Evropskem konservatoriju pripravlja po triletnem visokem študiju na zadnji nivo - Evropsko diplomu. Program bo obsegal izbor ruskega in francoskega klavirskega repertoarja. Miran Devetak bo tako izvajal skladbe Prokofjeva, Fauréja, Debussyja in Rahmaninova.

Razstava Mire Ličen-Krmpotič

V sredo, 13. marca, so v Peterlinovi dvorani v Trstu odprli razstavo Mire Ličen-Krmpotič. O tej umetnici smo že poročali, saj je pred kratkim uspešno razstavljala v galeriji Katoliške knjigarnice v Gorici. O delu Mire Ličen-Krmpotič je spregovoril državni sekretar pri ministrstvu za kulturo Republike Slovenije Silvester Gabršček. Dejal je, da njene slike izpovedujejo življenje; z njimi umetnica želi podati odgovor, izhod in rešitev v krščanstvu. Povsod je nekaj, kar nagovarja, daje misliti, nudi nekaj pozitivnega.

Razstava bo na ogled kake tri tedne, in to v Peterlinovi dvorani ter v mali dvorani, v prostorih Društva slovenskih izobražencev v ul. Donizetti 3.

PRAZNIK V RICMANJIH

Ob prazniku zavetnika župnije sv. Jožefa sta tako župnijska skupnost kot domače kulturno društvo Slavec poskrbela za vrsto verskih obredov in kulturnih prireditev. V nedeljo in torek so bile maše dopoldne in popoldne (v nedeljo popoldne tudi litanije in blagoslov), v nedeljo pa so v Baragovem domu tudi odprli fotografsko razstavo *Ricmanje do druge svetovne vojne*.

SKD Slavec pa je od 13. do 19. marca priredilo tradicionalni *Ricmanjski teden*. Tako so v Babni hiši 13. t.m. odprli razstavo devetih tržaških likovnic, 16. t.m. je imela koncert ricmanjska godba na pihala, naslednji dan pa so imeli v gosteh kantavtorja Iztoka Mlakarja.

Cerkve sv. Jožefa v Ricmanjih

Ricmanjski teden je v torek, 19. t.m., sklenil t.i. domači večer, na katerem sta nastopila MePZ Slavec-Slovenec iz Ricmanj in Boršta ter dramska skupina SKD Slavec z veseloigro v narečju *Kan smo pršle...* v režiji Tatjane Turko.

Natečaj Radijskega odra za radijsko igro

Ob 50-letnici ustanovitve in ob 20-letnici smrti Jožeta Peterlina razpisuje Radijski oder nagradni natečaj za izvorno, še neobjavljeno radijsko igro. Rokopise je treba poslati v dveh čitljivo tipkanih izvodih (format A4) do 30. junija 1996 na naslov: *Radijski oder, ul. Donizetti 3, 34133 Trst*. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom in šifro. Točni podatki o avtorju in naslov naj bodo zaprti v kuverti, opremljeni s istim geslom ali šifro. Igra naj ne traja več kot 45 minut.

Natečaj je odprt vsem, ne glede na bivališče. Nagrada znaša 1.000.000 lir. Komisijo sestavlja Umetniški svet Radijskega odra. Nagrajena igra bo izvedena v koncertni izvedbi na slovenski proslavi 50-letnice Radijskega odra jeseni 1996.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

26. REVIIJO OTROŠKIH IN PEVSKIH ZBOROV

v nedeljo, 24. marca 1996, ob 16. uri v Kulturnem domu v Trstu.

UTRINKI (5)

STRAŽA... BLAMAŽA!

Še pri Custozzi bal se nisem smrti, zrl ji v oči. In tukaj mar kot dete bi trepetal, če list šušti... Tako sem si kratil čas na straži z Aškerčevim *Mejnikom*.

In res je nekaj šumelo v grmu. Strmim, čakam, merim... čakam... sedaj! - In skočila je ven nedolžna žaba!

Pregled straže. Tiho sem se plazil, da me ne bi nihče "zavohal". Naenkrat: "Stoj - Parola!" - K sreči sem jo poznal in povedal. "Oprosti, oprosti!" je hitel z opravičilom. "Prav malo je manjkalo in bi dobil vseh 20 krogel v prsi!"

V sobi. Med pogovorom se igravam s samokresom na bobnič in rečem: "Lej, trikrat pritisnem in nič ne bo počilo!" - "Nehaj!" je kričal tovariš. A jaz trmasto pritiskam na petelina. Ker pa je bila cev zvita, je sicer sprožilo, a krogla je šla mimo ušes v zid. Oba sva prebledela... a še živela!

(Kdor nevarnost ljubi, se lahko v njej zgubi!)

(B+B)

KAKO INVESTIRATI DANES?

Unintesa GRUPPO UNIPOL

Dr. Stojan Pahor

- INVESTICIJSKI SKLADI
- HRANILNA PISMA
- "SICAV" ZA NALOŽBE V SVETOVNA GOSPODARSKA ŽARIŠČA
- ŽIVLJENJSKA IN VSE DRUGE OBLIKE ZAVAROVANJ

TRST, Foro Ulpiano 3, tel. 040/371019, fax 040/369863

PRAZNIK MESTNIH PATRONOV

Gorica je v soboto, 16. marca, praznovala mestna zavetnika sveta Hilarija in Tacijana. Zato je bila v stolni cerkvi slovesna maša, ki jo je s somaševalci, mestnimi župniki, daroval nadškof p. Anton Vital Bommarco. Ob prisotnosti glavnih oblasti in vernikov je goriški nadpastir v pridigi orisal vlogo oglejskih mučencev škofa Hilarija in diakona Tacijana ter se zaustavil ob nekaterih aktualnih mestnih problemih. V slovenščini je pozdravil tudi slovenske vernike; prav tako je bilo pri maši tudi slovensko berilo.

Nadškof je nato predstavil dva kandidata za diakonat (enega iz Červinjana, drugega iz Strassolda), ki bosta služila goriški Cerkvi. Zvečer je bil v stolnici koncert, na katerem sta pela tudi slovenska zbor Podgora in Štandrež.

GORIŠKI ZBORI V STOLNI CERKVI

Ob praznovanju goriških zavetnikov je mestna stolna cerkev priredila več pobud. V soboto, 16. marca, je bil v stolnici koncert pevskih zborov, na katerem so sodelovali trije mešani zbori: Madrigalisti, Štandrež in Podgora ter moški zbor Cesare Augusto Seghizzi. Slovenska zbor sta pod vodstvom Ticijane Zavadlav in Mirka Špacapana izvajala pretežno postne pesmi slovenskih skladateljev. Štandreški zbor je na harmonij spremljala prof. Valentina Pavio.

Dan žena v Ronkah

Pod pokroviteljstvom občinske uprave je slovenska konzulta v sodelovanju s SKRD Jadro in slovensko komisijo JVKC iz Štarcana organizirala v ponedeljek, 11. marca, praznik ob dnevu žena z naslovom *Ženska stvarnost danes*. Po uvodnih pozdravih in govoru je Luisa Gergolet prebrala izbor poezij mladih pesnic iz Goriške in Tržaške. Isti večer je bila tudi otvoritev razstave reprodukcij srednjeveških slik in idrijskih čipk - dela članic društva Jadro - ki je ostala odprta nekaj dni.

Lepota slovenske besede, spoznanje rekreacijskega ustvarjanja naših žensk, ubrano petje deklisknega zbora, prijetno kramljanje ob pecivu domačink so želi navdušenje med številno publiko.

Goriški nadškof se je zahvalil nastopajočim, jim čestital za lepo izvajanje in jim podaril spominsko plaketo.

RAZSTAVA STARIH ARHEOLOŠKIH CERKVA ONKRAJ SOČE

Ob praznovanju zavetnikov je župnijski svet stolne cerkve pripravil vrsto kulturnih in verskih pobud. Med temi je tudi razstava starinskih cerkva in sakralnih objektov, ležečih na Sabotinu in na področju pevske in štmaverske župnije. Razstava je skupno delo centra za zgodovinske in arheološke raziskave na Goriškem na obeh straneh državne meje.

Na razstavi je videti ostanke nekdanjih cerkva in sakralnih objektov, ki zanje vedo le še strokovnjaki. Naj jih omenimo: cerkev sv. Primoža in sv. Andreja na Dolu pod Sabotinom, cerkev sv. Valentina s samostanom za puščavnike na Sabotinu, na Oslavju cerkev sv. Mihaela, ki je bila porušena v prvi svetovni vojni in nikoli več obnovljena, cerkev sv. Silvestra v Pevmi, ki je bila pred vojno sredi vasi, pa cerkev sv. Mavra, ki je stala na drugem kraju in ne tam, kjer je danes. Gre torej za spomine na nekdanje čase, zanimive posebno za domačine in tiste, ki se zanimajo za preteklost Gorice in njene okolice. Predmeti so razstavljeni v galeriji stolnice, ko je cerkev odprta.

BARVE ROBERTA KOZMANA

SAŠA QUINZI

V petek je bila v prostorih galerije Katoliške knjigarne otvoritev osebne razstave slikarja Roberta Kozmana, ki se po daljši odsotnosti zopet predstavlja publiko.

Umetnik je v tem času dozorel nov likovni izraz in spremenil bodisi tehniko - od olj in pastelov se je preusmeril na akvarele - bodisi tematsko izbiro - zamenjal je realne vedute z notranjimi vzgibi, izraženimi prek abstraktne figuracije. Dela iz obeh obdobij izkazujejo stalno pozornost barvi in njenim odtenkom: če se je v svojih prvih slikah izkazal v "izstopajoči sposobnosti kolorista, ki je pozoren na najmanjše tonske spremembe," je občutljivost za barvo v akvarelih zadobila nove razsežnosti v prozornosti barv in živih kontrastih, ki preljuje domala cel list. Kozmanovo ustvarjalnost označuje vseskozi tudi črta, ki jo jasno zaznamo bodisi v delih prvega, "impresionističnega" obdobja, kot v abstraktnih akvarelih, kjer se brezštevne barvne lise sukajo v krožnem gibanju.

Posrečena postavitev del omogoča jasn pregled večletnega delovanja, saj si lahko ogledamo tako sončne vedute in druge žarnske motive kot novejša dela, "polna mistično-religioznega pomena". Slikar se predstavlja tudi z nekaterimi portreti, izvedenimi v risarski tehniki, in majhnimi lesenimi kipci, ki z nji-

hovimi mehкими oblinami pritegnejo našo pozornost.

Kozmanovo slikarstvo se izkaže za prikupno, saj je v domači motiviki in svetlih barvah, prepletenih v trdno ogrodje, dostopno in obnem privlačno za širši krog ljudi.

Praznik slovenske kulture na pedagoške liceju

V torek, 19. marca, je bil na pedagoškem liceju Simon Gregorčič v Gorici slovenski kulturni praznik, na katerem so nastopili dijaki šole v sodelovanju s klasičnim licejem Primož Trubar. Gost dneva je bil Prešernov nagradjenec pisatelj Boris Pahor, ki je prisotnim povedal veliko zanimivega o svojem delu. Poleg dijakov so nastopili še pevski zbor in dva instrumentalna kvarteta.

O tem več prihodnjič.

Primorska poje v Gorici

V petek, 29. marca, bo v Kulturnem domu revija Primorska poje. Nastopili bodo naslednji zbori: ŽPZ Poljubinj (vodi Majda Luznik), MePZ Bilje, Orehovlje, Miren (vodi Andrej Budin), MePZ Skala-Gropada (vodi Anastazija Purič), Vokalna skupina Musica noster amor-Trst (vodi Janko Ban), mešani mladinski pevski zbor Koper (vodi Sindija Šiško), Primorski akademski pevski zbor Vinko Vodopivec-Ljubljana (vodi Katja Kovač).

Gorska kolonija v Comegliansu

Poletna gorska kolonija v Comegliansu, ki jo organizira Slovenska Vincencijeva konferenca, bo meseca julija in bo trajala 20 dni.

Rok za vpis traja **do 30. marca**. Vpisati se je možno pri šolskih oziroma občinskih zdravniških asistentkah ali pa v pristojnem občinskem uradu.

Navodila za vpis in vpisni formularji so na voljo v tajništvu srednje šole Trinko v Gorici in Doberdolu, v tajništvu osnovne šole v Gorici (ul. Brolo) in v Doberdolu, v Katoliški knjigarni na Travniku in v upravi Novega glasa na Placuti.

CIRILU LAVRIČU V SPOMIN

Verniki, ki se ob nedeljah zbirajo v Zavodu sv. Družine v Gorici, so zadnja leta prisostvovali sv. maši, ki jo je za sestre in vernike daroval g. Ciril Lavrič. Bival je namreč v zavodu kot hišni kaplan. Redno je skrbel za bogoslužje in božjo besedo. Sredi preteklega leta je zapustil zavod, ker se mu je zdravje poslabšalo, in se je vrnil v Avstrijo, v Lienz, ker je tam v skrbi za slovenske izseljence preživel svoja najlepša duhovniška leta.

Pokojni se je rodil v Žabnici na Gorenjskem leta 1918. Srednje šole in bogoslovje je opravil v Ljubljani in bil posvečen v mašnika 4.7.1943. Maja 1945 se je umaknil na Koroško in potem ostal v Avstriji kot izseljenki kaplan. "V taborišču je ves mlad in zavzet vzgajal študentovsko mladino in jo učil pristnega krščanstva," piše koroška Nedelja. Bil je tudi velik ljubitelj gora in se

je povzpел na Veliki Klek 35 krat. Ko so se razmere po letu 1948 nekoliko uredile, je bil imenovan za izseljenskega kaplana v Avstriji in bil odgovoren za izseljenske duhovnike v tej državi. Kot tak je potoval po Nemčiji, Franciji, Belgiji in povezoval izseljenske duhovnike. Stalno mesto je imel v Haidu pri Linzu.

Po daljši bolezni ga je poklical k sebi veliki Pastir Kristus dne 3. marca. Želel si je biti pokopan v domovini; zato so ga prepeljali v Ljubljano, kjer so ga položili k večnemu počitku na Žalah v petek, 8. marca.

Bog mu bodi bogat plačnik za vse dobro.

TISKARNA - OFFSET

GRAFICA GORIZIANA S.N.C.

GRAFICA GORIZIANA

GORICA - Ul. Gregorčič 18 tel. 22116 - fax 22079

GOSTILNA

VID PRIMOŽIČ

pri Pavlinu

zaprto ob petkih

GORICA - Drevored 20. Septembra 138, tel. 82117

IZDELKI IZ KOVANEGA ŽELEZA - VRATA - OGRAJE

RADISLAV LEOPOLI

GORICA - Ul. Brigata Pavia 46 - tel. 0481-531941

SCGV / KONCERT

GLASBA Z DVORA CESARJA RUDOLFA II.

DANIJE DEVETAK

Gostje četrtega večera letošnje koncertne sezone Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel so bili v torek, 19. marca, praški glasbeniki.

V sovodenski cerkvi sv. Martina je z repertoarjem češke glasbe 16. in 17. stol. nastopila vokalna skupina *Duodena cantitans*, ki jo sestavlja 13 mlajših in izobraženih pevcev. Pod vodstvom dirigenta in pedagoga Petra Daneka so nastopili z instrumentalno skupino *Capella Rudolphina* (kljunaste flaute, viola da gamba, lutnja, 2 pozavni). Skupaj so dobro oživili glasbeni svet dvora znanega cesarja Rudolfa II. v Pragi okrog leta 1600. V tem poznorenesančnem obdobju, v katerem so spojeni klasični in krščanski ideali poveljevali univerzalnost in moč Av-

strogrskega cesarstva, so v kulturnem miljeju dvora Rudolfa II. - najrazpisnejšega zbiratelja umetnin, politično in značajno neuravnovešenega cesarja, ki pa je kot mecen imel izreden posluš za umetnost - živeli humanisti, literati, znanstveniki, risarji, kiparji, steklarji in celo astrologi, ki so z opravljanjem svojega poklica na dvoru služili cesarju. Njegovo "dvorsko kapelo" je sestavljalo nad 40 kakovostnih glasbenikov, znanih po vsej Evropi. V prvem delu torkovega

koncerta smo lahko prisluhnili krajšim polifonskim kompozicijam, sakralnim motetom in profanim madrigalom raznih avtorjev (Alexander Horologius, Peter Philips, Philippe de Monte, Camillo Zanotti, Nicolaus Zangius), v drugem pa - po krajši *Intradi Horologiusa* - res lepi maši *Missa super Adesto dolori meo* Jacobusa H. Gallusa, biseru polifonije, ki odseva dušo renesančne civilizacije.

NOVA

SLOVNICA

Založništvo ZENIT (Trst, Via Rivalto 1) je meseca januarja tega leta izdalo Novo slovensko slovnico (Nuova grammatica della lingua slovena), katere avtor je prof. France Antonini. Obsega 89 strani in vsebuje najvažnejša pravila za spoznavanje slovenščine. V uvodu je rečeno, da je delo namenjeno posebno Italijanom, mladini sploh, ki je brezposelna in se želi naučiti slovenskega jezika. Namen te publikacije je, kot pravi avtor, širjenje jezika in predvsem izboljšanje razmer med Italijo in mejno Slovenijo.

Zainteresirani lahko dobi slovnico v vseh knjigarnah v Gorici. Cena je 25.000 lir.

OBVESTILA

Društvo prostovoljnih krvodajalcev Sovodnje ob Soči in Sklad Mitja Čuk vabita na predavanje dr. Viljema Ščuke na temo *Količna je nevarnost alkohola in drog za našo mladino*, ki bo v Kulturnem domu v Sovodnjah dne 21. marca 1996 ob 20. uri.

Mladinski pevski zbor Vrh sv. Mihaela bo v nedeljo, 24. marca, nastopil na Reviji mladinskih pevskih zborov v Trstu. Organiziran je avtobus. Vabljeni vsi prijatelji. Informacije v gostilni Devetak in gostilni Pri lovcu.

V galeriji Katoliške knjigarne na Travniku razstavlja svoja dela slikar Robert Kozman. Razstavo si lahko ogledate do 6. aprila.

SOŽALJE

Ravnateljica, učno in neučno osebje Srednje šole I. Trinko izražata globoko sožalje prof. Klari Gorjan ob smrti njenega dragega očeta **Darka**.

DAROVI

Za cerkev na Peči: Ludvik Čevdek 100.000; Danila in Danilo Čevdek v spomin na Olgo Cijan Ožbot 50.000; N.N. za cvetje 50.000; druž. Juren, Rupa 63/a 65.000; druž. Gergolet 50.000; N.N. 100.000 lir.

Za cerkev na Vrhu: druž. Juren, Rupa 63/a 50.000 lir.

Za obnovitev cerkve v Rupi: druž. Betti ob krstu sinčka Enrica Guida 80.000 lir.

Za slovenske misijonarje: Alojzija Masten v spomin na pok. g. Drago Ralza 50.000 lir.

Za Novi glas: N.N. 40.000; Klementina Ussai 40.000 lir.

Za semenišče v Vipavi: L.G. 300.000 lir.

Za Zavod sv. Družine: v spomin na Doro Košuta Bensa druž. Paulin 100.000 lir.

Za Sveto goro: N.N. v zahvalo 100.000 lir.

IZJAVA SENATORJA DARKA BRATINE

14. marca sta se v Gorici srečala senator Darko Bratina in delegacija deželne vodstva SSK. Bratina bo na aprilskih predčasni parlamentarnih volitvah kandidiral v 2. senatnem okrožju v Furlaniji-Juljski krajini na listi Oljke. SSK, ki je sestavni del levo-

sredinskega zavezništva, ga bo v volilni kampanji odločno podprla in mu bo v času parlamentarnega mandata nudila sodelovanje in oporo.

V tem sklopu je senator Bratina izjavil: **1.** da bo v najkrajšem možnem roku predložil v senatu s čim širšo parlamentarno podporo

predlog o celoviti zaščiti slovenske manjšine, in to na podlagi popravljenega dosedanjega skupnega besedila na osnovi konsenza vseh komponent slovenske manjšine v Italiji in torej tudi v sporazumu s SSK; **2.** da se bo v okviru ustavnih in volilnih reform odločno zavzel, da bi se,

upoštevajoč manjšinski status, zagotovila izvolitev Slovencev v parlament, v deželni svet in v krajevne uprave; **3.** da bo vzdrževal redne in tesne stike tudi s SSK glede parlamentarnega dela, pri čemer prihaja v poštev tudi tehnična pomoč (uradi, osebje) za izboljšanje stikov z volilci.

GORIŠKI VRTILJAK "SE JE USTAVIL"

IVA KORŠIČ

V torek, 12. marca, je bila v okviru otroškega abonmaja popoldanska predstava za "velike polže", ki je odpadla sredi januarja zaradi tehničnih razlogov. Trije igralci PDG iz Nove Gorice (Teja Glažar, Barbara Babič in Bine Matoh) so oblikovali ljubko igrivo Zaljubljeni čarovnik. S to uprizoritvijo se je zaključil Goriški vrtljak, ki ga že vrsto let organizira Primorsko dramsko gledališče in Zveza kulturnih organizacij iz Nove Gorice.

Razigrana gledališka srečanja so razveseljevala predšolske in osnovnošolske otroke od oktobra do februarja. Ne velikem odru (izjemoma tudi v starem gledališču) Kulturnega doma se je zvrstilo 14, predvsem lutkovnih, predstav. Najmlajšim bodo gotovo ostala v spominu igriva lutkovna dela: Sneguljčica, Volk in sedem kozličkov, Veliki koncert, ki jih je s čudovitimi lutkami predstavilo Lutkovno gledališče iz Maribora in pa sanjavi, miroljubni Bikec Ferdinand, v izvedbi Lutkovnega gledališča iz Ljubljane.

Večji otroci pa ne bodo zlahka pozabili nagajivih Klovnov, scensko bogate in dognane pravljice iz ljudske literature Zarika in Sončica, ki jo je pripovedoval modri starček in prebrisani, simpatični Pavliha ter izredno natančno izdelanih lutk v pomenljivi pravljici Cesarjeva nova oblačila, v priredbi kranjskih gledališčnikov.

Otroci so radi in pozorno sledili iskrivim igravam. Izkazali so se kot zvesti in točni obiskovalci. Res, so lahko za zgled odraslim abonentom, ki včasih zamujajo ali celo ne prihajajo redno na predstave.

Tudi naši zamejski Cibančki so rade volje zahajali čez mejo in prav žal jim je bilo, ko je padel zastor na ta čarobni stik z gledališko umetnostjo.

Vsekakor se bodo naslednjo sezono vrata gledališča spet odprla za vse otroke, ki se bodo prijavi za abonma. Lepo bi bilo, če bi se naslednje leto vabilu organizatorjev odzvalo čim več malih gledalcev iz zamejstva.

Pomladanske pravljicne urice v Feiglovi knjižnici

Čeprav zima še zmeraj kaže svoje ostre zobe, so se v Gorici, v Feiglovi knjižnici, začele Pomladanske urice. Vsak torek so ob 17. uri toplo vabljeni osnovnošolski in seveda tudi predšolski otroci v prijetno mladinsko sobo, ki so jo v tem šolskem letu tako originalno poslikali četrto in petošolci osnovne šole O. Župančič. Med vilami, ajdi, zlatorogom in drugimi blajeslovnimi junaki je učiteljica Barbara Rustja v torek, 12. marca, pripovedovala prvo praljico in sicer Bav Bav. Rustjeva je s knjižničarko Luizo Gergolet pobudnica teh živahnih in zanimivih uric, ki bodo na prijeten način pritegnile naše malčke v knjižni hram, tako jim bo postal zmeraj bolj domač. Ta otroška srečanja so zabavna tudi zato, ker vsakokrat "zahtevajo" domačo nalogo. Ko se je končalo pripovedovanje prve pravljice, je nad štirideset otrok s pomočjo knjižničarke in nekaterih učiteljic izdelalo simpatične strahce iz belih robcev in vate. S stropa mladinske sobe so naše malčke veselo pozdravljali nasmejani strahci, ki si jih je z balončki in belimi robci zamislila Sandra Maraž, učiteljica iz vrtca ul. Brolo.

Pomladanske urice se bodo vrstile vsak torek v marcu in prvi torek v aprilu. V eni izmed teh bo lutkovna predstava z animatorjem Cvetom Severjem. Otroci, prosite vaše starše, naj vas pripeljejo v knjižnico, kjer boste preživeli nekaj lepih, vedrih trenutkov med knjigami, ki so, kot veste, naše najboljše prijateljice! I.K.

Nastop dveh štandreških igralcev v Novi Gorici

Člana dramskega odseka PD Štandrež Majda Zavadlav in Božidar Tabaj, oblikovalca mnogih posrečenih likov, sta popestrila praznični popoldan, posvečen nežnemu spolu. V petek, 15. marca, sta namreč nastopila v veliki dvorani starega gledališča v Novi Gorici z zabavno in hudomušno enodejanko Marijana Marinca *Človek brez smeha*, ki smo jo v zamejstvu že nekajkrat videli na odru.

Pretežno ženska publika je nadvse pristrčno sprejela igralca in se prepustila iskrenemu smehu ob njunem prikazu prizadevne zdravnice in precej sramežljivega pacienta, ki se začne spet smejati ob poslušanju moderne poezije.

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV-GORICA

vabi na

KONCERT POSTNIH PESMI

Nastopili bodo mešani pevski zbori iz Rupe-Peči, Štandreža in Števerjana.

Župnijska cerkev v Štandrežu, **nedelja, 24. marca 1996, ob 17. uri.**

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

sklicuje

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

v ponedeljek, 25. marca, ob 20.30 v komorni dvorani Katoliškega doma v Gorici

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE ZDRUŽENJE PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE

PRIMORSKA POJE

Gorica, Kulturni dom
petek, 29. marca, ob 20.30.

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL

"Glasba vedri duba in plemeniti srce"

EMIL KOMEL (1875-1960)

SPOMINSKI VEČER

Dimitrij Rejc-orgle: *Preludij*Ženski in mešani zbor Glasbenega ateljeja E. Komel: *Trnjevenec**Vstajenje**Missa pro defunctis*

Hilarij Lavrenčič-pevovodja

Cerkev sv. Ignacija na Travniku v Gorici, **nedelja, 31. marca 1996, ob 19.30**

11

ČETRTEK
21. MARCA
1996

ODPRT VOLILNI BOJ

ERIKA JAZBAR

Do predčasnih volitev nas čaka ostra volilna kampanja. Slovenci, ki bomo v proporcionalnem delu volili vsak "svojega" kandidata-somišljenika, se bomo za večinski delež vsi skupaj stiskali pod Oljko. Na programskih pokrajinskih zborih je bila naša prisotnost vidna, saj smo si priborili kar nekaj mest za vsedrjavni zbor, ki bo v Milanu prihodnjo soboto in nedeljo. Prodrli so tudi nekateri programski predlogi glede še odprtih vprašanj naše manjšine. Kandidati v petih senatnih in desetih poslanskih deželnih okrožjih so tudi znani, zato nas, pasivne poslušalce in gledalce, čakajo le tedni, polni ostrega volilnega boja.

Slovenci iz videmske pokrajine so na pokrajinskem zboru Oljke v Vidmu izvolili dva slovenska delegata v Milan, in sicer Giorgia Banchiga, novinarja kuturno-verskega lista *Dom*, in urednico *Novega Matajurja* Jole Namor. Velja povedati, da so sodelujoči v Vidmu ob analizi Prodijevih programskih tez poudarili predvsem dve točki, ki se neposredno tičejo tudi naše

manjšine na Videmskem oz. problema revitalizacije goratih predelov in spoštovanja etnično-kulturnih deželnih specifičnosti.

Koga pa bodo lahko volili Slovenci na Videmskem? Za poslansko zbornico bodo Kanalčani zbirali med Carlom Toniuttijem (trbiškim županom)-Oljka, Renzom Tondijem (bivšim županom v Tolmeču in bivšim socialistom)-Kartel svoboščin ter Rinaldom

Boscom-Severna liga. V Benečiji pa se predstavljajo Massimo Cescutti (pokrajinski tajnik PPI)-Oljka, Domenico Pittino-Severna liga in Romano Venier-Kartel svoboščin.

V 2. senatnem okrožju (goriška pokrajina, nekatere tržaške občine in Benečija) bo ponovno kandidiral slovenski kandidat Darko Bratina-Oljka, alternativo pa predstavljata desničarski Ettore Romoli in Gombačev Milan Koglot. V Gornji Furlaniji pa se predstavljajo Diego Carpenedo (senator PPI)-Oljka, Job-Kartel in Francesca Moro-Severna liga.

"FUL ŽUR"

AMBROŽ KODELJA

Ob ljubljanskih študentskih demonstracijah

Za ta zapis sta botrovali dve slučajnosti. Pohvaliti moram novinarja Petra Božiča za zapis: "Drugi časi, ali res?" Drugo pa je povabilo znanca iz Vipavske doline, naj pridem na klobase. Skupaj sva jo mahnila s poročevalcem, ki že tri leta piše tudi o Sloveniji v nemški medijski prostor. Ko se tako "mastimo", mi gostitelj potoži: "Letos so kolone zadnjič. Drugo leto bo naša gospodinja - tako imenuje svojo boljšo polovico - šla v pokoj!" Pogledam ga nekoliko postrani in on doda: "Ne bo več čistilka na šoli. Njena zaslug je, da prinese domov ves kruh in vso hrano, ki jo učenci zmečejo. Mi tako zredimo dva prašiča! Kaj vse mularija zmeče v koš! Noben kruh ji ni več dober..."

Ko se vračava, mi sopotnik novinar potoži, da so mu, čeprav je imel oznako PRESS, ob študentski demonstraciji v Ljubljani zagnali v glavo jajce, popacali so mu po hrbtu bundo, ko je fotografiral pred parlamentom; ni mu jasno zakaj. Prav tako ni razumel, kaj so študentje zahtevali, razen bonov za hrano in postelje seveda... Uradna televizijska kot tudi časnikarska poročila so bila sila skopa. Tudi izjave na televiziji, ki so jih dajali študentje, so bile zelo borne, nenavadne, kot tudi nedorečene. Priznam, da je bil študent vedno tako ali drugače lačen. Priznam, da so nekateri študentje glede gmotne oskrbe pod kritiko. Priznam, da je v Sloveniji draginja, ta je povsod! Vem,

da študij stane in je tudi zahteven... Kaj danes ne stane? Podzavestno mi uide misel na podobne študentske demonstracije, ki so bile leta 1964 v študentskem naselju v Ljubljani. Rekli smo, da "v študentu vre"! Tedaj so študentje zahtevali korenite spremembe pri študijskih programih na ekonomski, pravni in tudi filozofski fakulteti - vsaj na nekaterih oddelkih. Danes pa slepomišijo z nekakšnimi fakultetnimi avtonomijami, kar bo na koncu podobno starim zvozenim jedrom... Vse, kar se je ob tej demonstraciji prikazovalo, je vsaj na zunaj kazalo na nedorečenost kot tudi na tipičen študentski žur...

Po drugi strani skušam razumeti tudi študente. Čeprav sem v izredni zadregi zlasti zato, ker zapažam v diplomskih nalogah slovenskih študentov zelo malo izvirnega in jih velikokrat prekašajo celo naše srednješolske naloge, ne bi komentiral prastarega plonkanja; to volovje pa žal zaudarja po zatohli plesnobi...

Ob vsem tem me moti še to. Velikokrat se ob nedeljah zvečer vračam z vlakom, ki pelje iz Padove mimo Mester v Trst. To je nekakšen študentski vlak. Ko prislunem pogovoru študentov, zapažam, da se zelo razlikujejo od tistih, ki jih imajo naši slovenski, ki se vozijo z avtobusi ob nedeljah zvečer v Ljubljano. Prvi v glavnem govorijo o študiju, politiki, pa tudi o kulturi. Pri slovenskih pa izveš, kje so ga v soboto biksali in kako bodo v nedeljo zapravili večer, pa kje bodo med tednom žuri... Pri primorskih je še dodaten pogovor: "Kdo ima že zagotovljeno delo v Casinoju med počitnicami in koliko bo zaslužil..." Gotovo bo kdo tudi rekel, da pretiravam. Prepričajte se sami! Vem, da je težko biti študent. Vem pa tudi, da vsaj na nekaterih ljubljanskih fakultetah delajo izpite na "lepe oči", saj so tam "redni študentje", ki so tako ali drugače prekrizali pol sveta, lahko tudi s "kulturno zaslugom", takšno ali drugačno, na predavanjih jih pa ni bilo! Ob priložnosti le mimogrede zavijte v študentsko naselje, pa boste videli mnogo "zanimive" pločevine. Res, da to še ni vse; je pa običajno pred podobnimi domovi v tujini ne poznamo, zato tudi to na nekaj kaže! Če pa imate v družini slučajno študenta ne glede na to, ali je punčka ali fantek, ga pa le vprašajte, ali res študira ali pa si samo nabira življenjske izkušnje... Mogoče bi tudi zanj veljal tisti Sartrov izrek: "Izkušnje so najboljša šola, samo šolnina je zelo draga!"

TRIJE KOLEDAJI ZA ZAMEJSKI PROSTOR

Kulturno društvo Ivan Trinko iz Čedad je letos drugič priredilo predstavitev vseh treh koledarjev, ki izhajajo v zamejskem prostoru, z namenom, da bi prišlo do stvarne izmenjave informacij o koledarski založniški dejavnosti na Tržaškem, Goriškem in v Benečiji. V knjižnici društva Trinko se je v petek, 15. t.m., zbralo kar lepo število ljudi, že zlasti sodelavcev Trinkovega koledarja, ob teh pa še predstavniki občin Nova Gorica, Brda in Tolmin ter predstavnik slovenskega ministrstva za kulturo. Večer je uvedel pianist Davide Klodič, ki je zaigral nekaj Trinkovih pesmi. Sledil je pozdrav čedajske odbornice za kulturo gospe Elise Sinosich, nakar je predsednik društva Trinko prof. Marino Vertovec uvedel večer.

Urednik Jadranskega koledarja in njegove zbirke Andrej Furlan je predstavil zbornik in novosti, ki jih skuša uvajati, nato še roman Dušana Jelinčiča, s katerim se začne zbirka *Roman novega časa*, in pesniško antologijo *Primorska, moja duša in srce*, ki jo je uredil Aleksij Pregarc in jo bogatita zgoščenka ali kasetna, na kateri je posneto umetniško podajanje objavljenih verzov. Koledar Goriške Mohorjeve družbe in letošnjo knjižno zbirko je predstavil tajnik GMD Marko Tavčar. Ob Koledarju, ki objavlja tudi članke o rojakih v Benečiji, so pozornost vzbudile zlasti Brignolijeva *Maša za moje ustreljene* in Kosovelova pisma iz zaporov, ki jih je uredila Lida Turk.

Predstavitve Trinkovega koledarja je bila priložnost,

da sta urednika Marino Vertovec in Živa Gruden orisala sedanji kulturni in narodni utrip med rojaki v Benečiji, Terskih dolinah, Režiji in Kanalski dolini. Trinikov koledar je prav zares imenitno sredstvo za potrjevanje slovenske istovetnosti. Letos je posvečen likovnemu umetniku Giovanniju Vogriču, objavlja pa vrsto najrazličnejših

člankov bodisi v knjižni slovenščini bodisi v benečanskem narečju in rezijansčini; dejansko pomeni važno kulturno in narodno dejanje. Pomembno je tudi, da so ob predstavitvi napovedali, da bodo s prihodnjim letom ob koledarju-zborniku verjetno ponudili bralcem vsaj še eno knjigo.

MT

Dan žena v Špetru

Tudi letos je minil osmi marec. Spet smo nekoliko potarnale in dobile vsaka svojo mimožo; naslednji dan pa je marsikatero žensko čakalo njeno dvojno delo družinske matere in delavke. Res lepa pridobitev! Mednarodni dan ženske, ki izgublja vsako leto bolj svoj izvorni pomen in naboj, je nekoliko drugače potekal v Špetru. Zveza beneških žen je tudi letos priredila ob tej tradicionalni priložnosti srečanje, ki je poudarilo žensko specifično ustvarjalnost. V Beneški galeriji so namreč najprej odprli razstavo domačih umetnic Lorene De Angelis in Sare Ellero, sledil je prijeten večer v špetrski občinski dvorani. Sama "govornica" Luisa Battistig se ni predstavila z govorom, polnim retoričnih toposov, ampak je prebrala svojo vsebinsko bogato poezijo o ženski problematiki. Sledila je uprizoritev veseloigre *Brez skarbi! Sa smo tle mi!* v režiji Alda Clodiga v interpretaciji mladih igralcev oz. "brezevladne skupine mladine". E.J.

GLASBA GLASBA GLASBA GLASBA GLASBA GLASBA GLASBA

ALENKA NAM JO JE SPET "ZAGODLA"

ADOLPH SAX

Na slovenski jazz-sceni se dogaja marsikaj zanimivega. V Ljubljani, Mariboru, a tudi drugod se vsak teden vrstijo nastopi domačih izvajalcev. V zamejstvu smo delček tega lahko okusili na božičnem koncertu v Kulturnem domu, na katerem so nastopili Big Band RTV Slovenija v spremstvu pevke Alenke Godec. Rad bi povedal nekaj besed o njenem novem zvočnem izdelku *Prebujena*, ki je sicer izšel lani. Bilo je zame majhno razočaranje oz. dokaz, kako je za preživetje potreben marsikateri kompromis, kar velja posebno za glasbenika, ki živi in dela na slovenskem trgu. Alenka

Godec je namreč že vrsto let vrhunska jazz-pevka, a mora kot mnoge njene kolegice izdati od časa do časa tudi kaj bolj komercialnega oz. dostopnega širšemu krogu poslušalcev. Vsekakor je med *easy rhythm'n'blues* pesmicami (tudi zelo prijetnimi) nekaj jazzovskih komadov: to je naslovna pesem in zadnja *Zdaj ga poznam*. Med sodelavci najdemo jazz-kitarista Primoža Grašiča tudi kot skladatelja in aranžerja, slovenskega pop-zvezdnika Jana Plestenjaka, Marto Zore, Ratka Divjaka in med drugimi tudi znano slovensko tekstopisko Mišo Čermak (Marta Zore, Damjana Golavšek itd.). Če niste ravno obsedeni jaz-

zarji in imate radi soft-glasbo, primerno za romantične večere, vam ta izdelek priporočam, saj je konec koncev zvočno in glasbeno na izredno visokem nivoju.

V soboto, 8. t.m., sem prisostvoval zelo zanimivemu koncertu, ki ga je v gledališču Miela organizirala Mlada tržaška levica. Nastopalo je več mladih skupin, med katerimi so očitno izstopali Redox, ki so zaigrali nekaj lahkega jazzja in rocka, in sicer nekaj uspešnic Stinga, Diane Schurur, Dire Straitsov in Simply Redov. Večer pa so živahno zaključili *bluzarji* Rocket Rollers, ki so prav tako igrali tuje skladbe, a na zelo poseben način.

hripavega glasu Michom napovedal, da se pripravljajo na snemanje nove (druge) CD-plošče v sodelovanju s priznanim italijanskim kantavtorjem Paolom Contejem. Z njim naj bi posneli tudi nekaj italijanskih verzij bretonskih narodnih pesmi, da bi tako postali zanimivejši in prodornejši v Italiji, predvsem pa na tujih glasbenih tržiščih.

Glede (delno) slovenskih skupin napovedujem dva nastopa: 22. t.m. bo v ljubljanskem III Generazione igrala skupina Backdoor Blues, katere bobnar je Tom Hmeljak, zelo aktiven glasbenik in profesor tolkal na Glasbeni matici. Naslednji četrtak pa bodo v rojanskem O.K. Corralu nastopili Status Symbol.

V nedeljo so v kriškem Oxisu proslavili irskega zavetnika sv. Patricka s primerno glasbo. Nastopila je namreč priznana tržaška skupina GWEN HLAN, ki izvaja posrečeno mešanico keltske folkglasbe z rockom in drugimi glasbenimi zvrstmi. Kitarist je rojak Mojmir Kokorovec, ki nam je skupaj z odličnim pevcem močnega

ŠE O PAPEŽEVEM OBISKU SLOVENIJE

NEKDANJI VELEPOSŁANIK V VATIKANU CIGOJ O JANEZU PAVLU II.

MARJAN DROBEŽ

VATIKAN: mesto, država in Apostolski sedež

Slovenski diplomat Štefan Cigoj, ki je bil tudi nekdanji veleposlanik tedanje Jugoslavije pri Sv. sedežu (t.j. v Vatikanu), je v nekem intervjuju opozoril na velik pomen bližnjega obiska poveljarja rimskokatoliške Cerkve v slovenski državi in obenem opozoril na nekatere značilnosti oziroma širše razsežnosti njegovega delovanja. V omenjenem intervjuju za štirinajst-dnevnik, ki izhaja v Solkanu, je med drugim povedal tudi naslednje: "Sveti oče si še posebej prizadeva vzdrževati stik z verskimi množicami, kar je vodilo k temu, da preraščajo njegovi obiski v velike verske manifestacije in tudi v manifestacije pripadnosti neki civilizaciji. Pokazalo se je, da se papeževega obiska ne veselijo le katoliški verniki, ampak tudi pripadniki drugih veroizpovedi, celo v mnogih državah, kjer so katoličani v manjšini. Sicer pa papeževi obiski dose-

žejo zaželeni cilj, če se v njih ne iščejo priložnosti za podžiganje kakršnihkoli strasti. Prav gotovo niso bili uspešni tam, kjer so iz obiskov poveljarja rimskokatoliške Cerkve hoteli narediti medijski dogodek v funkciji določene politične usmeritve. Takšni poskusi pomenijo žalitev

tako papeževega poslanstva kot tudi njegove osebnosti, ki ni naklonjena delitvam in sporom, temveč širjenju miru."

O svojih stikih s papežem je Štefan Cigoj dejal naslednje: "Velikokrat sem imel čast govoriti z njim. Med drugim se je zanimal tudi za zgodovino slovensko-italijanskih od-

nosov, za sožitje teh dveh narodov v preteklih dobah. Usodo Slovencev je večkrat primerjal z usodo poljskega naroda in ugotavljal, da sta bila v preteklosti oba naroda izpostavljena pritiskom raznarodovanja ter da jima je pretela izguba kulturne, zlasti pa jezikovne istovetnosti. Spominjam se, da ga je zelo pretresla pripoved o tragični oziroma mučeniški smrti zborovodje in organista Lojzeta Bratuža iz Gorice. Njegovo trpljenje in smrt je papež jemal kot dokaz, da so bili tudi pripadniki Cerkve žrtve fašizma, ki sicer ni spoštoval ne vere in tudi ne duhovniškega poklica. Papež kot pripadnik slovenskega naroda ne skriva svoje pozornosti do slovenskih narodov in ga njihova usoda in zgodovina še posebej zanimata. Ker se na vsak obisk temeljito pripravlja, menim, da bo ob bivanju v Sloveniji gotovo poglobil svoje znanje o Slovencih, naši kulturi ter o vlogi Slovenije v Evropi in drugih mednarodnih odnosih. Morda bo med obiskom govor tudi o podpisu protokola o odnosih med našo državo in Svetim sedežem."

Dan kmečkih žensk v Novi Gorici

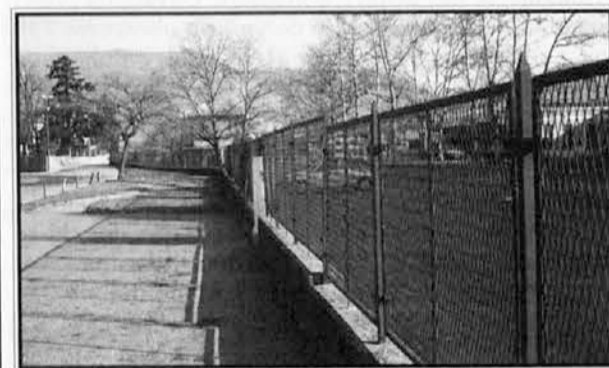
Avgusta leta 1995 so v Sloveniji ustanovili Zvezo kmetič Slovenije, ki se je že uveljavila s številnimi pobudami. V petek, 15. marca, so se kmetice z goriškega področja zbrale v Novi Gorici in napolnile veliko dvorano Kulturnega doma. Skupno so hotele praznovati dva za ženske posebno pomembna praznika, 8. marec, mednarodni praznik žensk, in 25. marec, dan mater. K tema dvema praznikoma so slovenske kmetice dodale še tretjega, in sicer praznik kmetič, ki bo 29. aprila. Tudi ta je postal že mednarodni in slovenske predstavnice se bodo letos udeležile mednarodnega praznovanja na Irskem.

Uvodoma je prisotne pozdravil župan Mirna in Kostanjevice Martin Marušič in jim zaželel obilo uspeha v družini in na kmetijah. Goriške kmetice je nato nagovorila predsednica Zveze kmetič Slovenije Mihaela Logar, ki je povedala, da ima zveza že 20.000 članic in da se krepko uveljavlja kot nevladna organizacija z glavnim ciljem dvigniti položaj slovenskih kmetič. Samo z močno organizacijo se bo lahko slišal tudi glas kmetič, ki imajo še številne nerešene probleme, za katere pa vlada in parlament ne kažeta posebnega poslušanja. V Sloveniji je komunizem hudo prizadel družinske kmetije in so zato potrebni hitri in učinkoviti zakonski posegi, da bodo družine lahko ostale na kmetijah in se tudi razvijale in prilagajale evropskim standardom.

Svetovalka za kmečko družino pri Kmetijskem zavodu v Novi Gorici Nadja Kačič je poročala o stanju na goriškem podeželju, kjer deluje devet kmečkih društev s 400 članicami. Predsednicam društev je izročila posebno priznanje za njihovo požrtvovalno delo.

V kulturnem delu večera so nastopili pevke iz Dornberka in člani dramske skupine Prosvetnega društva Štandrež, ki so uprizorili vedro igro Človek brez smeha, ki pa je vzbudila veliko smeha in prijetnega razpoloženja.

Skupni urad za sodelovanje med Novo Gorico in Gorico

V Novi Gorici je prejšnji teden začel delovati skupni urad za sodelovanje med mestoma oziroma občinama Nova Gorica in Gorica. Vzpostavil in usmerjal bo najrazličnejše pobude in dejavnosti, ki bi omogočale sodelovanje in napredek obeh območij, ki ju sicer deli državna meja, a tvorita celoto. Urad bo pridobil tudi funkcijo Sekretariata za razvoj obmejnih občin med Slovenijo in Italijo. Posredoval bo informacije o sodelovanju med vsemi štiridesetimi občinami ob meji.

Občini Nova Gorica in Gorica sta določili, da bosta njuna politično-upravna predstavnika v Skupnem uradu mest oziroma občin Nova Gorica in Gorica nogovoriški župan Črtomir Špacapan in odbornik goriške občine, Gerardo Amirante. Strokovna dela pa bosta opravljala ing. Artur Arčon za Novo Gorico in dr. Giorgio Della Vedova za Gorico. M.

Prodaja Novega glasa v Ljubljani:

DELO PRODAJA d.d. (Dunajska 21, Ljubljana), DELO PRODAJA d.d. (kiosk Tomšičeva-NAM, Ljubljana), Maximarket-Emona (Trg Republike 1, Ljubljana), DELO PRODAJA d.d. (Tromostovje, Ljubljana), DELO PRODAJA d.d. (Trg OF, Ljubljana), DELO PRODAJA d.d. (Gradišče, pri Šumi, Ljubljana), DELO PRODAJA d.d. (Klin. center, Zaloška, Ljubljana), DELO PRODAJA d.d. (podvoz pri Kora bar, Ljubljana), DELO PRODAJA d.d. (Slovenska 55, Ljubljana), DELO PRODAJA d.d. (Zaloška, Ljubljana), SŽ TTG Slovenija TU (Trg OF, žel. postaja, Ljubljana), DELO PRODAJA d.d. (Trnovo, Richarjeva, Ljubljana), DELO PRODAJA d.d. (javna skladišča, Ljubljana), Kiosk "Saška III" (Vogal Trdinova-Slov, Ljubljana).

NA TRNOVSKI PLANOTI BODO ODPRLI IN PREGLEDALI BREZNA

Komisija za mednarodne odnose, ki deluje pri Mestni občini v Novi Gorici, je pred dnevi predlagala, naj bi čimprej celovito in vsestransko preučili vprašanje brezne oziroma tako imenovanih fojb na Trnovski planoti. Vanje so komunistične oblasti neposredno po koncu druge svetovne vojne vrgle nekaj sto svojih resničnih ali pa domnevnih nasprotnikov. Komisija se zavzema za to - njen predlog pa bodo najbrž potrdili tudi svetniki Mestne občine - da bi odprli in pregledali vse tri fojbe, ki so v krajih imenovanih Podgomila pri Grgarju, Za lesniko pri Trnovem in Za cvetrežem, tudi na Trnovski planoti.

S pregledom in raziskavo fojb bi predvsem lahko ugotovili, koliko ljudi so dejansko vrgli vanje, s čimer bi bilo konec ugibanj in špekulacij o tem,

koliko Slovencev in Italijanov so jugoslovanske zasedbene oblasti v Gorici dejansko odpeljale iz tega mesta in tudi iz njegove okolice ter jih usmrtili v Trnovskem gozdu.

V Novi Gorici problematiko fojb že tri leta sistematično preučuje zgodovinar iz Goriškega muzeja prof. Nataša Nemeč. O tem preučuje tudi razne dokumente, ki jih hranijo na italijanskem zunanem ministrstvu. Po njenih ugotovitvah je žrtev revolucionarnega nasilja, ki počivajo v treh brezni na Trnovski planoti, skupno okoli 200. Za mnoge je Nemečeva zbrala zelo natančne podatke, ki jih posreduje tudi prizadetim svojcem žrtev v Italiji. Tako je ugotovila je, da so bile prve žrtve fojbe v Podgomili pri Grgarju slovenski domobranci, ki so jih partizani ujeli ob koncu vojne med spopadom pri Mrzleku nad Solkanom. M.

PRAZNIK VIPAVSKE OBČINE BO 26. JUNIJ

Prebivalci Vipave so sklenili, da se bodo vsako leto spomnili postavitve barikad proti JLA 1991. leta.

Medtem ko je nova občina Ajdovščina ohranila 5. maj kot svoj praznik - ta obeležuje ustanovitev slovenske vlade omenjenega dne leta 1945 v Ajdovščini - se je občinski svet v Vipavi odločil, da bo občinski praznik spominjal na novejši dogodek. Na seji sveta so sicer odločili o dveh predlogih. Po prvem naj bi bil občinski praznik 18. aprila v spomin na prvo veliko bitko med skupino primorskih partizanov in italijansko vojsko, ki je 18. aprila leta 1942 potekala na Nanosu. Spopad je bil zelo odmeven med Slovenci na Primorskem, ki so ječali pod fašizmom, povzročil pa je tudi povečanje nasilja oblasti proti našim ljudem v Vipavski dolini in na drugih območjih. M.

Svetovalci predloga o obeležitvi bitke na Nanosu kot občinskega praznika niso sprejeli, pač pa so sklenili, da bo praznik vipavske občine 26. junij. Na ta dan leta 1991 so se namreč prebivalci Vrhpolja, prvi v Sloveniji, goloroki zoperstavili tankovski koloni tedanje Jugoslovanske armade, ki je čez Nanos in po Vipavski dolini poskušala prodreti do državne meje pri Novi Gorici. Domačini v Vrhpolju, na Rebernicah in pri Zavetnikih so tistega dne zgradili oziroma postavili barikade, s katerimi so poskušali zaustaviti oklopno kolono jugoslovanske vojske, pri čemer je slednja zajela talce in sprožilo se je orožje. Na tedanje dogodke spominja tudi obeležje v Vrhpolju.

Prvič bodo 26. junij, praznik občine Vipava, počastili letos. M.

NEKAJ INFORMACIJ O OBREZOVANJU KIVIJA

V zadnjih letih se je tudi v naših krajih močno razširilo gojenje aktinidije ali kivija. To sadje ni le modna muha, ampak je zelo priljubljeno, ker je zdravo. Zato se mnogi odločijo, da posadijo v vrt nekaj sadik kivija. Žal pa mnogi vrtičkarji tožijo, da jim aktinidija ne rodi, čeprav je zemlja rodovitna, in so povsem pravilno zasadili "žensko in moško rastlino", kot pravijo, oz. zanje tudi redno in dobro skrbijo. Vprašanje je torej, zakaj tudi lepo razvite in zdrave rastline ne rodijo. Odgovor, kot so nam povedali izkušeni sadjarji, je v preprostem dejstvu, da obrezujejo kivi tako, kot bi obrezovali trto. Sicer drži, da tudi aktinidija, podobno kot trta, rodi na enoletnem lesu, ki se je razvil na lanski mladiki, vendar pa to še ne pomeni, da veljajo za aktinidijo ista pravila obrezovanja, kot jih uporabljamo v vinogradništvu; mimo dejstva, da lahko tudi trte obrezujemo na zelo različne načine glede na vzgojno obliko, sorto, rodnost itd. Trte lahko režemo tako, da enoletnemu lesu, ki naj rodi, pustimo 4-5 oči ali 8-10-12 oči in nato te mladike ukrivimo; lahko pustimo tudi več oči, a mladiko vodoravno vežemo na oporo.

Pri aktinidiji pa moramo rodne mladike izbirati med enoletnimi, ki so pognale na dvoletnem lesu. Izbiramo srednje močne poganjke, ker imajo boljše pogoje za cvetenje. Te mladike bomo vodoravno privezali na oporo in jih skrajšali na 15 oči. Če mladike kivija skrajšamo na 5-6 oči, kot je običajno pri trti, ne bodo rodile, ker prvih 5 oči gotovo ne požene cvetnih poganjkov. Moške rastline lahko odločneje obrezujemo, saj cvetijo tudi prvi brsti.

Pri obrezovanju aktinidije bomo torej najprej odstranili ves stari les, nato vse vodenke in poganjke iz tal ter bohotivke in vse močnejše ter preveč pokončne mladike. Pustili bomo enoletne, srednje razvite mladike, ki so pognale na lanskem lesu, tako da bomo stalno pomlajevali rodni les. Tem rodnim mladikam bomo pustili do 15 oči in jih vodoravno privezali na oporo.

MT

Davkoplačevalcu se spleča izbrati obrazec 730

Približuje se čas prijave dohodkov. Davkoplačevalci se lahko odločijo, da prijavijo dohodke z obrazcem 730 ali pa z obrazcem 740. Tisti, ki ima poleg dohodkov odvisnega dela ali pokojnine še dohodke od nepremičnin, kot so zemljišča in hiše, lahko izpolni obrazec 730. Te obrazce sprejemajo razni CAAF (Pooblaščen centri za pomoč pri prijavi dohodkov), ki so jih ustanovile razne sindikalne organizacije. Ti centri lahko sprejemajo davkoplačevalce do 30. aprila. Davkoplačevalec, ki se poslužuje obrazca 730, ima to prednost, da ima takoj povrnjene že na junijski plači ali pokojnini osebne (IR-PEF) ali zdravstvene davke.

Izpolnitev te prijave je zelo enostavno, ker je treba vnesti v obrazec le osebne dohodke; ostale operacije izpolnijo za to pooblaščen centri. Ni potrebno priložiti nobenega dokumenta in tudi ni potrebno čakati v dolgih vrstah za plačevanje davkov in predložitev prijave. Morebitne davke bo delodajalec ali ustanova, ki izdaja pokojnine, pridržala na junijski plači ali pokojnini. Tisti davkoplačevalci, ki se poslužujejo davčne številke IVA, pa morajo izpolniti obrazec 740. Oproščeni vsake davčne prijave pa so vsi tisti, ki imajo samo dohodke od odvisnega dela ali pokojnine; prav tako tisti, ki imajo dohodke od raznih delodajalcev in njihova vsota ne preseže bruto 8.700.000 lir letno. — E.Ž.

V Trstu so odprli center INCE

Gospodarska vprašanja in podatki o prometnih zvezah na področju držav članic Srednjeevropske pobude bodo odslej tudi v Trstu na razpolago gospodarstvenikom in inštitucijam, ki delujejo na tem področju. V petek, 15. marca, so namreč na sedežu Zavoda za zunanjo trgovino ICE v Trstu odprli sedež Informacijskega in dokumentarnega centra Srednjeevropske pobude (INCE). Gre za eno pomembnejših struktur te mednarodne organizacije, ki v zadnjem času posveča veliko pozornosti gospodarski obnovi Bosne in Hercegovine.

Bencinski boni

Tržaška Trgovinska zbornica obvešča, da lahko vozniki avtomobilov, ki imajo pravico do kontingenta bencina po neobdavčeni ceni, a niso dvignili sovje kvote v prvem roku, lahko to naredijo do 29. marca v uradih v ul. Valdirivo v Trstu 2/B od ponedeljka do petka ob uradnih urah. Zamudnikom bodo dodelili 10/12 predvidene količine; vozniki avtomobilov bodo tako dobili 400 litrov, od tega 150 litrov v bonih, ostalo pa v bencinskih magnetnih karticah.

MOČ ZDRAVILNIH RASTLIN

JELENA STEFANČIČ

MOZOLJAVOST (AKNA)

Mozoljavost odpravimo s čajem iz tavžentrož in žajblja. Ščep mešanice poparimo s skodelico vrele vode in pustimo nekaj časa stati. Popijemo trikrat na dan po eno skodelico.

Za obkladke si pripravimo poparek iz kamilic in materine dušice. Dve veliki žlici tega čaja polijemo s pol litra vrele vode in pustimo, da malo stoji. Poparek uporabimo za obkladke.

NADUHA (ASTMA)

Pri naduhi pomaga majaronov čaj. Ščep zeli polijemo s skodelico vrele vode in pustimo nekaj časa v pokriti posodi. Poparek pijemo v požirkih. Količina zadostuje za ves dan.

Olajšanje pri naduhi prinese topel janežev čaj. Za skodelico čaja vzamemo ščep zdrobljenih plodov, jih prevremo in pustimo še malo stati. Čaj pijemo ob napadih.

Dober je tudi čaj iz materine dušice, listov

lapuha, njivske mačehe, plodov janeža, korenin omana in cvetov arnike. Vsakega čaja vzamemo enako. Ščep mešanice pristavimo v skodelico hladne vode in zavremo. Ko se malo ohladi, dodamo med. Na dan popijemo eno do tri skodelice.

NAHOD (RINITIS)

Nahod lahko preženemo z inhaliranjem. Potrebujemo po 10 g kamilic, žajblja in sivkinih cvetov. Vse to poparimo z litrom vrele vode. Posodo pustimo dobro pokrito 5 minut, nato vdihujemo soparo skozi usta in nos.

NAPIHNJENOST (VETROVI V ČREVESJU)

Preizkušeno domače zdravilo zoper napihnjenosti je čaj iz listov poprove mete. Ščep drobno narezane zeli polijemo s skodelico vrele vode in pustimo nekaj časa pokrito, da se malo ohladi. Poparek popijemo po jedi.

Krče pri napihnjenosti blaži čaj iz gosje trave, kamilic, kumine, komarčka in poprove mete. Za skodelico čaja vzamemo ščep čajne mešanice, jo po-

parimo z vrelo vodo in pustimo malo pokrito. Na dan lahko popijemo dve skodelici čaja po potrebi.

NEJEŠČNOST (POMANJKANJE TEKA)

Pri pomanjkanju teka pijemo čaj iz encijanovih korenin. Nekaj koščkov korenin poparimo s skodelico vrele vode in pustimo stati največ 5 minut. Par požirkov čaja zadostuje pol ure pred jedjo.

Znana grenčnica za vzbujanje teka je tudi pelin. Za skodelico čaja vzamemo ščep pelina in ga polijemo z vrelo vodo. Pol ure pred jedjo popijemo skodelico.

NESPEČNOST

Baldrijan je znano pomirilo, ki pomaga tudi pri nespečnosti. Ščep zrezanih korenin namakamo čez noč v skodelici hladne vode. Zvečer izvleček precedimo in ga popijemo pol ure pred spanjem.

Mirno spanje prinaša tudi čaj iz melise. Ščep zeli poparimo s skodelico vrele vode in pustimo pokrito, da se malo ohladi. Skodelico čaja popijemo pred spanjem.

OPEKLINE

Najbolj znano domače sredstvo za zdravljenje opeklin je laneno olje. Uporabljamo ga obenem z apneno vodo za obkladke. Vzamemo enako količino apnene vode in lanenega olja in ju zmešamo, da dobimo gosto, belkasto tekočino, ki jo namažemo na platneno krpo in položimo na opeklino. Če so opeklino hude, moramo takoj k zdravniku.

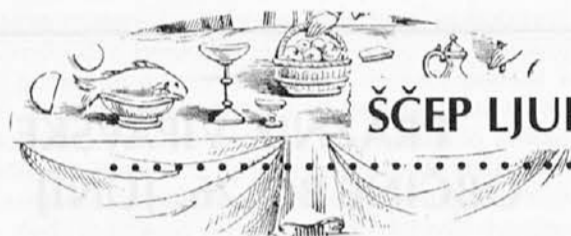
Zdravilno olje za zdravljenje opeklin si lahko naredimo tudi iz cvetov lučnika. Steklenico napolnimo do polovice s cvetjem, nanj nalijemo laneno ali olivno olje. Cvetovi naj se namakajo v olju najmanj teden dni.

OSLOVSKI KAŠELJ

Najbolj znano zdravilo, ki blaži oslovski kašelj, pripravimo iz materine dušice. Dva ščepa zeli polijemo s skodelico vrele vode in pustimo pokrito 15 minut, nato poparek precedimo in sladkamo z medom. Pijemo trikrat na dan po eno skodelico.

Zvečer pred spanjem nakapamo otrokom na vzglavje nekaj kapljic smrekovega olja. Olje sveži spalnico in omili napade kašlja.

DALJE

ŠČEP LJUBEZNI TUDI V LONEC

JELENA STEFANČIČ

čenja in praženja.

Kuhanje imenujemo postopek, pri katerem postane živilo užitno zaradi mehčanja v vreli vodi ali pari. Za kuhanje občutljivih jedi in živil uporabljamo postopek kuhanja v vodi pod vreliščem, ko se temperatura vode giblje med 75 in 95 stopinjami C. V to skupino spadajo ribe, pastete, pudingi, cmoki, štruklji, nežno meso itd.

Pri kuhanju v sopari živilo ne pride v stik z vodo, obkroža ga le vroča para.

Pri kuhanju v vodni kopeli postavimo posodo z živilom ali jedjo v drugo večjo posodo z vročo vodo. Tako kuhamo jedi, ki se rade primejo dna in so preobčutljive za visoko temperaturo. To so: kreme, nekatere omake, sladke pene itd.

Pri dušenju mehčamo živilo v njegovem lastnem soku ob majhnem dodatku vode. Med dušenjem hrana ne sme porjaveti, zato moramo skrbeti, da je vedno dovolj tekočine, ki jo prilivamo - vedno le vročo - po žlicah. Dušimo sadje, ze-

dopolnilna. Med osnovna spadajo beljakovine, maščobe in ogljikovi hidrati. V skupino varovalnih ali dopolnilnih hranil štejem vitamine, rudninske snovi in vodo. Čeprav ne dajejo energije, so kljub temu življenjsko pomembne snovi, ki uravnavajo telesne procese.

Človekovo telo potrebuje za vzdrževanje osnovnih telesnih funkcij določeno energijo, ki jo merimo s kalorijami. Količina energije, ki jo človek potrebuje, je odvisna od spola, velikosti, teže, starosti in dela, saj se pri različnih človekovih dejavnostih potrebe po kalorijah spreminjajo.

Poleg vsega tega so strokovnjaki s področja prehrane ugotovili, da je človeku poleg kuhane hrane potrebna tudi surova.

NAČINI PREDELOVANJA JEDI

V vsakdanjem kuhanju uporabljamo razne načine predelovanja jedi, ki se med seboj razlikujejo: kuhanje v tekočini in sopari, dušenje, razni načini pe-

POMEN VSAKDANJH JEDI

Hrana je za človeka nujno potrebna saj iz nje črpamo snovi, ki so nujno potrebne za:

- rast in razvoj mladega organizma,
- obnavljanje telesnih celic v vseh starostnih dobah ter za vzdrževanje telesa pri močeh in zdravju,
- nastanek energije, ki je telesu potrebna za opravljanje življenjskih funkcij (dihanje, bitje srca itd.) ter opravljanje umskega in fizičnega dela,
- dobro splošno počutje, veselje do življenja in dela.

Hrano, ki jo dnevno uživamo in pripravljamo iz raznih živil, sestavljajo različne snovi, ki jim pravimo hranila. Če teh dalj časa primanjkuje v hrani, se kmalu pokažejo bolezenske posledice.

Hranila delimo v dve veliki skupini, in sicer na osnovna in varovalna ali

lenjavo, meso in tudi ribe.

Pečenje delimo v več vrst: v ponvi z malo maščobe, v ponvi z veliko maščobe (cvreneje), v pečici, na žaru in ražnju.

Pečenje v ponvi z malo maščobe je primerno za tista živila, pri katerih dobi zunanja plast skorjico. To velja za naravne zrezke, polpete, bifteke, manjše ribe, kose perutnine, krompir, gobe, palačinke itd.

Pečenje v pečici z maščobo je primerno za razne pečenke in nekatere sestavljene jedi. Meso je sočno, če ga med pečenjem polivamo z lastnim sokom iz pekača, ki se pomeša z dodatno maščobo. Bolj trdemu mesu prilijemo nekaj vrele vode ali juhe, da se mehča v pari.

Pri pečenju v pečici s suho vročino je glavni posredovalec toplote vroč zrak. Na tak način pečemo predvsem testo, vse vrste kruha, meso in v testo zavito šunko.

DALJE

KOŠARKA

B-LIGA, DA ALI NE?

ERIK DOLHAR

Ni v naši navadi podrobno pisati o tekmah, ki so bile na sporedu pred skoraj tednom dni, vendar je bila sobotna domača tekma naše najboljše združene košarkarske ekipe Jadrana z Biello prevelikega pomena, da bi se ji lahko izognili. Jadran je kot v "zlatih starih časih" privabil v tržaško športno palačo kakih 1.500 navijačev, kar je nedvomno zavirljivo število. Prav ti so bili protagonisti. Cel teden so se "moralno" (predvsem ob šanku) pripravljali na dvoboj za vrh lestvice; ta "moralna" priprava pa je dosegla svoj višek v soboto popoldne v Vite-zovem lokalu: harmonika, vino, razdeljevanje belomodrih šalov in čepic. Še najbolj navdušeni in glasni so bili potem najmlajši, ki so v velikem številu navalili na najvišji vrh tribun. Ostala, starejša publika, je bila tudi tokrat "prekulturna", tako da "modrim bojevnikom" na igrišču ni nudila prepotrebne topline, ki so si jo Vitez in ostali pričakovali.

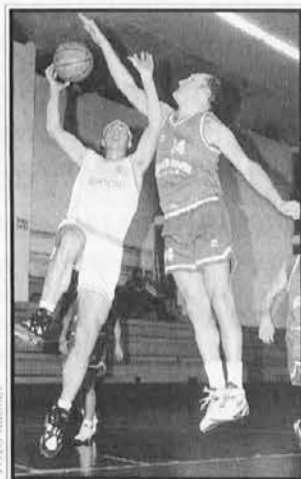
Tekma je imela dva obraza: očitna je bila volja do zmage, pa tudi neke vrste vdanost usodi. Kaj se je zgodilo med prvim in drugim polčasom v stlačilnici, bi znali povedati le Jadranci. Upajmo le, da niso verodostojni glasovi, ki trdijo, da je "nekdo" fantom velel, da je TKB (glavni pokrovitelj Jadrana) v budi krizi in da bi si povišanja stroškov ob morebitnem napredovanju v višjo ligo bivali slovenski bančni zavod ne mogel privoščiti... Resnično upajmo, da to ni res in da gre za običajno cvetko kaknega običajnega improviziranega košarkarskega izvedenca!

Jadran bo imel popravni izpit že v soboto, ko se bo spet na domačem parketu - spopadel s Padovo, s katero si deli drugo mesto na lestvici končnice prvenstva. Naj spomnimo le, da v višjo ligo napreduje le prvouvrščena peterka.

D LIGA: DERBI KONTOVELU

GORAZD BAJC

Kontovcelci so v soboto zmagali slovenski derbi košarkarske D-lige. Premagali so goriški Dom, potem ko so že slavili v prvem delu prvenstva. Po srečanju je trener Kontovela **Klavdij Starc** menil: "Danes smo zaslužno zmagali. Igrali smo le v osmih, ker sta bila odsotna dva naša igralca, tako da smo na koncu ostali na igrišču le v štirih. Vsekakor smo zmagali. Mislim, da je bila to dobra tekma. Bolje smo igrali v prvem polčasu; v drugem pa smo z dobro obrambo osvojili za nas zelo važno zmago." Za Dom je spregovoril odbornik **Livio Semolič**: "Začel bi kar s stavkom: nič novega na obzorju, saj smo tudi tokrat izgubili; kar pa je še slabše, nismo pokazali tiste potrebne reakcije po slabem nastopu proti Scogliettu. Mislim, da v tem prvenstvu se ne bomo mogli več potegovati za prva mesta. Zato upam, da bodo igralci vseeno dobili motivacijo, da bi čimbolje za-

ključili to slabo sezono. Pred nami je še veliko tekem; od igralcev zahtevam, da dajo vse od sebe, prav do zadnje tekme."

Veseliti se tokrat ne morejo niti v taboru Cicibone, saj je svetoivanska peterka doživela minimalen poraz na gostovanju v Gradežu. Sanje o samostojnem kraljevanju so se žal razblinile, tako da bo treba sedaj, kot na začetku, "krepko pljunuti v roke".

JADRANJE: INTERVJU

BOGATČEVA SE PRIPRAVLJA NA OLIMPIADO

Časnikarji vedo, da je Sirenino jadralko Arianno Bogatec zelo težko dobiti doma, posebno v tem obdobju, ko se temeljito pripravlja na nastop na olimpijskih igrah v Atlanti, oz. v vodah pred mestom Savannah. A se nam je vendar posrečilo priti z njo v stik, ker sredi raznih mednarodnih predolimpijskih regat v italijanskih vodah trenira tudi doma, in sicer v sesljski telovadnici ter v domačih vodah pred Bar-kovljami.

Kako potekajo priprave na olimpijske igre?

Moje priprave so zelo raznolike. Spoznala sem nove tehnike, tako da sedaj skušam izbrati najboljšo. Probleme sem imela pri materialu, saj sem zamenjala jadrnico, jambor in jadra in imam komplet jader in jamborov.

Si z dosedanjimi rezultati na mednarodnih predolimpijskih regatah zadovoljna?

Ne. Kar se rezultatov tiče, ne morem biti zadovoljna, kajti lani sem dosegla prva mesta, letos pa se moje uvrstitve sučejo od petega do desetega mesta.

Vendar gre za regate, ki mi služijo za trening in za nadaljnji boljši in kvalitetnejši rezultat.

Katere pomembne regate te sedaj čakajo?

Sedaj bo v Anziu še ena predolimpijska regata, v kateri se moram natančneje osredotočiti na material. Potem me čaka Španija, točneje Mursia, ki je cilj pred olimpiado. Potem bom spet šla v Ameriko, nakar me čaka še ena preizkušnja na Holandskem. Vse te regate mi služijo za testiranje in treniranje, rezultat pa ni pomemben.

Kakšne možnosti imaš, da se uvrstiš na olimpijske igre?

V Italiji smo končali se-

lekcije že maja lani. Zmagala sem z ogromno prednostjo 60 točk. Od selekcijske regate v Mursiji v letošnjem aprilu bo prvih 17 uvrščenih odpotovalo na olimpijske igre. Mislim, da bom med temi tudi jaz, saj v teh nekaj letih nisem imela v podobnih razmerah nobenih problemov. Moralo bi se zgoditi nekaj zares hudega, da se ne bi uvrstila. Zelo pomembne so vsekakor bile lanskoletne selekcije, kajti v Mursiji bo nastopila samo ena italijanska reprezentantka, in to sem jaz. Če se ne bom uvrstila med prve 17, ne bo nobena italijanska reprezentantka odšla na olimpiado. Iz Italije lahko grem samo jaz in nobena druga.

Kakšni so občutki, ko zamejska Slovenka nastopa v italijanskem dresu in zastopa Italijo po svetu?

V tem štiriletnem nisem imela velikih problemov nastopati v italijanski reprezentanci. Za sabo sem imela že eno olimpijsko izkušnjo, tako da mi je to prišlo še kako prav. Kar se tiče občutkov, ko oblečeš italijanski dres, moram priznati, da me to ne moti, ker sem ga oblekla že od majhnega.

ED

FOTO KIBOMA

ODBOJKA

SLOGA PO PRIČAKOVANJU, BOR K.O.

IVAN BAJC

Naše odbojkarke ekipe so tokrat videle več senčnih kot svetlih strani. Štandreška IMSA je doživela že drugi zaporedni poraz, saj je bila proti San Miguelu popolnoma brez moči in je v treh setih iztržila borih 18 točk. V C-1 ligi so odbojkarji Soče morali priznati premoč gostiteljev, tako da je že osvojeni set uspeh. Slogini postavi pa sta po pričakovanjih gladko slavili. Dekleta so v mestnem derbiju s prepričljivim 3:0 odpravile sovrstnice Volleya 93, fantje pa so Cessaltu dopustili le set. Športni izvedenec **Ivan Peterlin** je tekmo Blahutovih varovancev ocenil tako: "Naši fantje so tokrat osvojili zlata vredni točki, in to proti taki šestki, ki lahko spravi na kolena vsakega nasprotnika. Te tekme smo se - po pravici rečeno - bali, saj imamo za sabo dva zaporedna poraza; kljub temu smo znali reagi-

rati in pokazati zares dobro odbojko. Točki sta bili izredno pomembni tudi z ozirom na to, da so po novih pravilih italijanske odbojkarke zveze možnosti za napredovanje v višjo ligo odprte, saj vemo, da napredujejo prve štiri ekipe."

V Borovem taboru pa tokrat žal niso imeli razloga za veselje. Obe šestki sta namreč ostali praznih rok. Fantje so sicer lepo zaigrali proti Porcii, kaj več od zadoščenja pa na tej tekmi naši odbojkarji niso imeli. Tudi Kalčeva dekleta so utrpela nov poraz, kar je že sedmi zapored in predstavlja žal nezavirljiv rekord. Športni delavec **Igor Može** je nov poraz komentiral tako: "Tokrat smo odigrali pravzaprav eno bolj-ših tekem v zadnjem obdobju kljub temu, da smo podlegli nasprotniku, ki smo ga v prvem delu premagali. Obstajajo seveda

objektivni razlogi, saj že dalj časa nastopamo brez Pitaccove, kar se v igri še kako pozna. Na pomoč nam je sicer priskočila Maverjeva, ki je dobro opravila svojo nalogo, in tudi ostale igralke so se požrtvovalno borile. Vsekakor pa s prenovitvijo prvenstva bi ne smelo več biti skrbi za obstanek. Kljub temu moramo do konca prvenstva zmagati še nekaj tekem, predvsem za moralo in našo publiko."

AMATERSKI NOGOMET

Remi Juventine, poker Primorja

V zadnjem kolu raznih amaterskih lig, v katerih nastopajo slovenske enajsterice, beležimo tokrat vrnitev Sovodenj v vrh promocijske lige, le eno točko za Juventino in dve za vodilnim Rivignanom. Morda se bo tema ekipama prihodnje leto pridružilo proseško Primorje, ki ostaja prvo v prvi amaterski ligi. Sledi mu bazovska Zarja, četrta pa je še kriška Vesna. Razveseljive novice prihajajo iz dveh skupin 3. lige, kjer se vse štiri naše postave (Kras, Breg, Gaja in Mladost) borijo za napredovanje.

SMUCANJE

DENIS PETROVČIČ NAŠ NAJBOLJŠI "OSTRŽEK"

E. MEZGEC

V nedeljo je bila na Piancavallu simpatična tekma Ostržek na smučeh v veleslalomu. Prvih 7 moških ter 5 žensk v vsaki kategoriji si je priborilo nastop v nadaljnji državni fazi v Abetoneju čez 15 dni. Skoro 300 malih smučarjev je bilo vpisanih v štiri kategorije. Tržaški smučarji pa so imeli v primerjavi s hribovci velike uspehe. Kar 9 smučarjev Sci Club 70 in 7 Sci Cai se je uvrstilo v nadaljnjo fazo. Kot prejšnje leto se je utegnil uvrstiti v Abetone tudi smučar Brdine selekcije ZŠSDI **Denis Petrovič** (na sliki), ki je v kategoriji cicanov povsem zaslužno osvojil 3. mesto in potrdil, da se razvija v izvrstnega smučarja. Ob tem pa bi omenili še dva naša tekmovalca, ki sta v nedeljo res dobro smučala. Matej Križmančič (Devin sel. ZŠSDI) in Borut Bogatec (Mladina sel. ZŠSDI) sta zaostala za prvim le nekaj sekund.

To je bila zadnja deželna tekma na programu. O pretekli sezoni lahko izrazimo pozitivno mnenje. Videli smo namreč, da so nekateri naši smučarji res lepo napredovali, nekateri pa so kljub poletnim treningom še rahlo nazadovali. Mislimo, da to ni samo njihova krivda. Nekateri odborniki naših društev bi namreč morali kljub skupnemu meddruštvenemu delovanju gotovo dati več pozornosti individualnemu delu posameznika v tako zahtevnem športu, kot je smučanje za nas v zamejstvu.

15

ČETRTEK
21. MARCA
1996

PRIKRITE PLATI "ZGODBE O USPEHU"

DELAVCI BREZ ZAŠČITE IN MOČI PRED SAMOZVANIMI POSLOVNEŽI

MARJAN DROBEŽ

POLITIČNE (NE)VREDNOTE

Pravzaprav je nenormalno, da ima politična morala toliko tolmačenj v Sloveniji, pa tudi v predstavljanju sedanje oblasti na tujem. Predsednik vlade Drnovšek v pogovorih s predstavniki zahodnih držav npr. kar naprej zatrjuje, da je naša država lep primer "zgodbe o uspehu", s čimer naj bi že izpolnila pogoje za svoj sprejem v evropske integracije, zlasti v Evropsko unijo. Premier in drugi predstavniki oblasti za dokaz svojih trditev navajajo podatke o zniževanju inflacije, večanju izvoza v razvite zahodne države, o trdnosti nacionalne valute (tolarja) in druge podrobnosti o gospodarski rasti. Molčijo pa o temnih plateg t.i. "zgodbe o uspehu", t.j. o slabostih in pomanjkljivostih socialne države, ki je v Sloveniji sploh ni ali pa je povsem podrejena sedanjemu režimu "divjega liberalizma". Ta je na pohodu in kaže, da se mu

nihče ne more upreti. Denar je postal edina vrednota, ki kaj velja, medtem ko naj bi bile politična morala, etika, solidarnost s tistimi, ki so v stiskah, in druge vrednote, ki obstajajo v razvitih družbah, le stvar "za politične naivneže". Neki časnik je pred dnevi npr. zapisal, da so razmere v Sloveniji tako slabe, da spominjajo na "dan odprtih vrat v politični norišnici". Po mnenju avtorja omenjenega članka "zlepa ne bomo našli dežele na tej ali oni strani Alp, kjer bi se tedensko ali kar dnevno zgodilo toliko političnih neumnosti, škandalov, afer in drugih pretresov, kot se jih dogaja v Sloveniji".

OGROŽENI? DELAVCI

Največje žrtve sedanjih razmer so delavci in drugi t.i. "navadni ljudje", ki so tudi najbolj razočarani in zagrenjeni zaradi usmeritve in teženj nove države. Kaže, da se je evforija, kakršna je bila ob ustanovitvi samostojne države

Slovenije, umaknila razočaranjem, kar posamezne politične stranke demagoško izkoriščajo v sedanjem predvolilnem obdobju. Nemara so najbolj ogroženi in prizadeti delavci. Le-ti v nekaterih primerih zaslužijo komaj okoli 30 tisoč tolarjev na mesec, medtem ko za managerje ni nobenih gmotnih omejitev. Slednji zaslužijo celo do milijon tolarjev mesečno, njihove zahteve pa še naraščajo, češ da so dohodek, industrijska proizvodnja in gospodarstvo odvisni predvsem od poslovnežev, pri čemer pa seveda ne omenjajo, da so mnogi managerji slabi in nesposobni.

KRIČEČE KRIVICE

Delovnopravna zakonodaja v Sloveniji v mnogočem temelji na preživelem samoupravnem sistemu, ki je tudi povzročil t.i. pravno praznino. Sprejet je sicer zakon, ki delavcem omogoča soupravljanje (to pa seveda ni samoupravljanje, ki je bilo politična floskula v prej-

šnjem sistemu enoumja), vendar slednjega povečini še ne izvajajo. Omenjeno pravno praznino tudi zaradi ugodnih političnih razmer in vzdušja, ki jih razširja liberalna država, neusmiljeno in grobo izrabljajo novi zasebni lastniki kapitala. Delavske pravice se še najbolj kršijo na področju zaposlovanja. Že omenjeni poslovneži ali pa novi zasebni podjetniki delavcem radi očitajo, "da vztrajajo pri pravicah, ki so jih imeli v socialističnem sistemu", sami pa so nenasitni in do skrajnosti pohlepni pri delitvi dohodka. Zahtevajo in prejema do desetkrat višje plače, kot jih imajo delavci,

česar ni v nobeni razviti zahodni državi. V Sloveniji je v tem trenutku zaradi različnih razlogov okoli 50 tisoč delavcev "zaposlenih na črno". Delodajalci do absurdnih razsežnosti izkoriščajo možnosti pogodbenega dela in sklepanja delovnega razmerja samo za določen čas. Z začasno zaposlitvijo "držijo delavce za vrat" in jih izsiljujejo z grožnjami, da bodo izgubili zaposlitev, "če ne bodo pridni in lojalni gospodarju". Začasna zaposlitev, ki običajno traja kvečjemu 6 mesecev, pa lastnikom kapitala prinaša velike dobičke. Državi namreč za takšne primere ne plačujejo nobenih

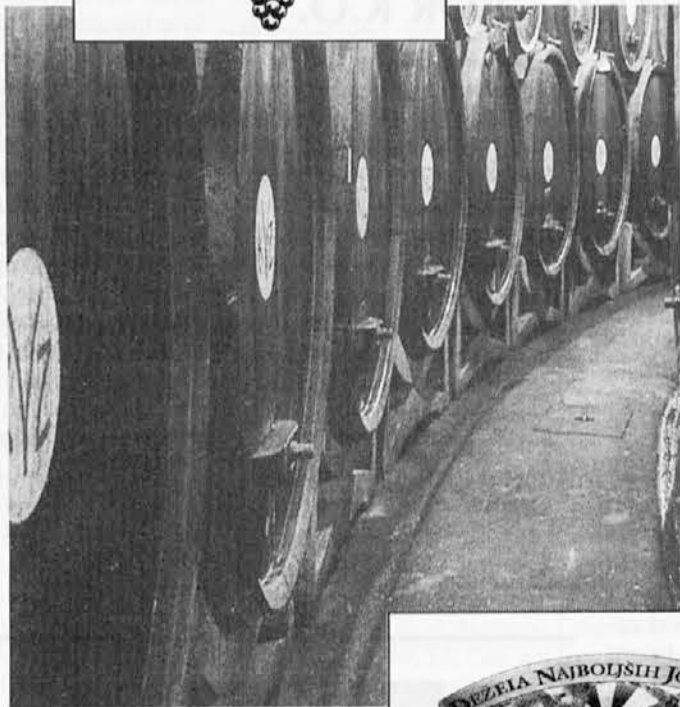
davkov, prispevkov ali drugih dajatev. V Sloveniji sicer imajo delovna in socialna sodišča, toda delavci so razočarani nad njihovim delom, počasnostjo postopkov in razmer, ko posamezni sodniki ne poznajo dovolj delovnopravne zakonodaje.

Takšne so torej temne plati "zgodbe o uspehu slovenske države", o katerih predsednik vlade dr. Janez Drnovšek in predstavniki njegove stranke molčijo. Socialni konflikti se ne kažejo le v stvarkah, ki jih izvajajo skoraj v vseh dejavnostih, ampak sestavljajo tudi pomemben del predvolilnih programov strank. Oblast, ki izvaja "divji liberalizem", kakršnega so v večini razvitih držav opustili že v prejšnjem stoletju, na volitvah ne bi mogla prejeti večine glasov. Toda upoštevati gre tudi možnost, da bo vladna koalicija do volitev napravila popolen zasuk v svoji socialni politiki in usmeritvi, s čimer bi bili obeti za volilni uspeh zlasti Liberalne demokracije Slovenije lahko boljši.

16

ČETRTEK
21. MARCA
1996

VIPAVSKI HRAM

AGROIND VIPAVA 1894 p.o.
Vinarska cesta 5
65271 Vipava / Slovenija

PE Vinska klet / tel. 065 65 011
PE Mlekarna / tel. 065 65 311
PE Strojni park / tel. 065 65 135
Telefax 065 65 215

DEZELA NAJBOLJŠIH JOGURTOV
YOVILAND
V I P A V A

100let
VIPAVA
1894

Agroindustrija ali AGROIND VIPAVA 1894 je veliko kmetijsko in predelovalsko podjetje v Vipavi, ki je sad dela, znanja, tradicij in izkušenj več generacij kmetov in zadrušnikov v Vipavski dolini. Vanj so v minulih desetletjih vlagali svoje delo delavci tamkajšnje vinske kleti (ta je med največjimi in najbolj modernimi v Sloveniji), mlekarne in drugih obratov vipavskega kmetijsko-predelovalnega kompleksa.

Gospodarska zbornica Slovenije je direktorju tega velikega podjetja dipl. ing. Silvestru Lemutu nedavno podelila nagrado za izjemne gospodarske in podjetniške dosežke AGROINDA, »stebra gospodarske moči vipavske občine, ki sodi v vrh slovenskega kmetijstva in vinogradništva«.

V Vipavski dolini gojijo trto na okoli 1.700 hektarjih površin, grozdje pa predelujejo v bela in rdeča vina, ki jih podjetje prodaja v Sloveniji in mnogih tujih državah. Letno pripravijo in prodajo okoli 8 milijonov steklenic vrhunskih vin. Temelje vinogradništva, vinarstva in kmetijskega zadrušništva je polagal tudi duhovnik in prosvetni delavec iz Podnanosa Matija Vertovez, ki je leta 1844 v knjigi z naslovom "Vinoreja za Slovence" opisal 46 vrst vipavskih in briških vin. Vertovez ima tudi zasluge za ustanovitev "Vinarske zadruge Vipava," ki je nastala leta 1894 in je bila prva v Sloveniji.

Podjetje AGROIND VIPAVA 1894 bo tudi v prihodnje skrbno razvijalo vinogradništvo, zlasti upošteva možnosti in pogoje, ki jih bo določalo članstvo Slovenije v Evropski uniji. Skrb bo veljala tudi živinoreji in mlekarstvu, saj njihova mlekarna predela okoli 15 milijonov litrov mleka letno.